

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI

HŽ PUTNIČKI PRIJEVOZ D.O.O.

Zagreb, ožujak 2010.

SADRŽAJ

stranica

I.	PODACI O DRUŠTVU	2
	Djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo	2
	Financijski izvještaji	2
	Programi i projekti financirani u 2008.	8
II.	REVIZIJA ZA 2008.	9
	Ciljevi i područja revizije	9
	Metode i postupci revizije	9
	Nalaz za 2008.	9
III.	MIŠLJENJE	28
IV.	ČLANOVI NADZORNOG ODBORA I UPRAVE	33

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

Klasa: 041-01/09-01/399

Urbroj: 613-02-04-10-6

Zagreb, 19. ožujka 2010.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ FINACIJSKOJ REVIZIJI
HŽ PUTNIČKI PRIJEVOZ D.O.O. ZA 2008.

Na temelju odredbi članaka 4. i 7. Zakona o državnoj reviziji (Narodne novine 49/03 – pročišćeni tekst i 177/04), obavljena je financijska revizija kojom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje društva HŽ Putnički prijevoz d.o.o. (dalje u tekstu: Društvo) za 2008.

Revizija je obavljena u razdoblju od 2. rujna 2009. do 19. ožujka 2010.

Postupci revizije su provedeni u skladu s INTOSAI revizijskim standardima (Narodne novine 93/94) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

I. PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo

Odredbama Zakona o podjeli trgovačkog društva HŽ Hrvatske željeznice d.o.o. iz prosinca 2005. (Narodne novine 153/05), predviđena je podjela navedenog društva na četiri društva s ograničenom odgovornošću za poslovna područja upravljanje, održavanje i izgradnju željezničke infrastrukture, prijevoz putnika, prijevoz tereta i vuču vlakova. Na temelju odredbi navedenog Zakona, Vlada Republike Hrvatske u srpnju 2006. donijela je odluku o podjeli društva HŽ Hrvatske željeznice, d.o.o. i odluku o osnivanju trgovačkih društava HŽ Infrastruktura d.o.o., HŽ Putnički prijevoz d.o.o., HŽ Cargo d.o.o. i HŽ Vuča vlakova d.o.o.

Društvo je upisano u sudski registar trgovačkog suda u prosincu 2006. Upisi promjena podataka u sudskom registru provedeni su u travnju i studenome 2007., te srpnju i studenome 2008. Promjene su se odnosile na promjene članova društva-osnivača, te promjene članova i funkcija članova nadzornog odbora. U listopadu 2007. Republika Hrvatska prenijela je u cijelosti poslovni udjel Društva na društvo HŽ Hrvatske željeznice Holding d.o.o., koje se nalazi u 100 postotnom vlasništvu Republike Hrvatske. Koncem 2008. kapital i pričuve Društva iznosile su 393.017.341,00 kn. Odnose se na temeljni kapital u iznosu 378.988.000,00 kn, zadržanu dobit u iznosu 13.681.423,00 kn, dobit ostvarenu u 2008. u iznosu 347.858,00 kn i kapitalne pričuve u iznosu 60,00 kn.

Djelatnost Društva je obavljanje javnog prijevoza putnika u unutarnjem i međunarodnom željezničkom prijevozu, odnosno povezivanje željezničkih gradskih središta i lokalnih sredina u Hrvatskoj s metropolskim i drugim gradskim središtima u Europi, te prijevoz putnika unutar većih gradova i prigradskih područja. Za obavljanje djelatnosti Društvo ostvaruje vlastita sredstva, sredstva iz državnog proračuna, sredstva iz proračuna Grada Zagreba, te sredstva od zaduživanja. Sjedište Društva je u Zagrebu, Mihanovićeve 12.

U srpnju 2007. donesen je Pravilnik o organizaciji Društva. Sastavni dio navedenog Pravilnika su popis organizacijskih jedinica, organizacijska shema, opis poslova po organizacijskim jedinicama, sistematizacija radnih mjesta, opis poslova po radnim mjestima. Doneseno je više izmjena i dopuna navedenog Pravilnika koji su se odnosili većinom na promjene u sistematizaciji radnih mjesta. U Društvu su ustrojene poslovne jedinice, daljinski prijevoz, lokalni prijevoz, gradsko-prigradski prijevoz, marketing i prodaja, tehnologija, financije i kontroling, te funkcionalne usluge. U okviru poslovnih jedinica ustrojene su profitne jedinice, grupe i službe. Regionalne jedinice nalaze se u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Osijeku, Varaždinu i Vinkovcima.

Tijela Društva su skupština, nadzorni odbor i uprava.

Na koncu 2008. Društvo je imalo 1 199 zaposlenika.

Dužnost predsjednika uprave, za revidirano razdoblje i u vrijeme obavljanja revizije, obavlja Marijan Klarić, direktor.

Financijski izvještaji

Računovodstveno poslovanje Društva propisano je odredbama Zakona o računovodstvu (Narodne novine 109/07), te Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (Narodne novine 140/06 i 136/09).

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja obuhvaćaju Međunarodne standarde financijskog izvještavanja, Međunarodne računovodstvene standarde i tumačenja koje je usvojio odbor za međunarodne računovodstvene standarde. Društvo je za 2008. sastavilo temeljne financijske izvještaje: Račun dobiti i gubitka, Bilancu, Izvještaj o novčanom toku, Izvještaj o promjenama kapitala i Bilješke uz financijske izvještaje. Skupština Društva je na sjednici održanoj u lipnju 2009. usvojila financijske izvještaje. Financijski izvještaji dostavljeni su Financijskoj agenciji u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu.

a) Račun dobiti i gubitka

Prema podacima iz Računa dobiti i gubitka, ukupni prihodi su ostvareni u iznosu 904.873.598,00 kn, rashodi u iznosu 904.525.740,00 kn, te dobit u iznosu 347.858,00 kn.

U tablici broj 1 daju se podaci o planiranim i ostvarenim prihodima za 2008.

Tablica broj 1

Planirani i ostvareni prihodi za 2008.

u kn

Redni broj	Prihodi	Planirano	Ostvareno	Ostvarenje u %	Udjel ostvarenja u %
1	2	3	4	5	6
1.	Poslovni prihodi	908.700.000,00	889.360.021,00	97,9	98,3
1.1.	Prihodi iz državnog proračuna	454.000.000,00	456.811.960,00	100,6	50,5
1.2.	Prihodi od prodaje	429.700.000,00	422.053.658,00	98,2	46,6
1.3.	Drugi poslovni prihodi	25.000.000,00	10.494.403,00	42,0	1,2
2.	Financijski prihodi	8.000.000,00	15.513.577,00	193,9	1,7
	Ukupno	916.700.000,00	904.873.598,00	98,7	100,0

Značajnije odstupanje u odnosu na plan odnosi se na druge poslovne prihode koji su ostvareni za 14.505.597,00 kn manje u odnosu na plan, te financijske prihode koji su ostvareni za 7.513.577,00 kn više u odnosu na plan. Prema obrazloženju, financijski prihodi su ostvareni više u odnosu na plan najvećim dijelom u iznosu 4.300.000,00 kn od kamata na oročena sredstva zajma, jer modernizacija vagona nije obavljena planiranom dinamikom, te je izostalo korištenje sredstava zajma. Također prihodi od tečajnih razlika su ostvareni za 2.500.000,00 kn više u odnosu na 2007. te prihodi od dividendi u iznosu 704.547,00 kn, a koji nisu bili planirani.

Prihodi ostvareni iz državnog proračuna u iznosu 456.811.960,00 kn planirani su i ostvareni putem proračuna Ministarstva mora, prometa i infrastrukture. Odnose se na financiranje poticanja željezničkog putničkog i kombiniranog prijevoza u iznosu 400.200.000,00 kn, prihode u visini pripadajućeg dijela amortizacije osnovnih sredstava u iznosu 50.186.525,00 kn, plaćanje kamata i troškova zajmova u iznosu 3.777.081,00 kn, te zbrinjavanje viška zaposlenika putem isplata poticajnih otpremnina u iznosu 2.648.354,00 kn.

Prihodi od prodaje u iznosu 422.053.658,00 kn odnose se na prihode od putničkog prijevoza u domaćem prometu u iznosu 250.438.833,00 kn, subvencija javnog gradskog prijevoza u Gradu Zagrebu u iznosu 90.000.000,00 kn, prijevoza u međunarodnom prometu u iznosu 48.564.548,00 kn, prodaje materijala u iznosu 15.375.532,00 kn, prihode ostvarene na temelju Pravilnika o razmjeni i upotrebi putničkih vagona u međunarodnom prometu u iznosu 13.343.974,00 kn, prijevoza tereta u iznosu 2.389.488,00 kn, prodaje hrane i pića u vlaku u iznosu 332.835,00 kn, te prihoda od naplaćenih kazni u vlaku u iznosu 140.158,00 kn, te druge prihode od putničkog prijevoza u iznosu 1.468.290,00 kn.

U tablici broj 2 daju se podaci o planiranim i ostvarenim rashodima za 2008.

Tablica broj 2

Planirani i ostvareni rashodi za 2008.

u kn

Redni broj	Rashodi	Planirano	Ostvareno	Ostvarenje u %	Udjel ostvarenja u %
1	2	3	4	5	6
1.	Poslovni rashodi	908.395.000,00	892.236.368,00	98,2	98,6
1.1.	Materijalni troškovi	681.000.000,00	650.745.434,00	95,6	71,9
1.2.	Troškovi zaposlenika	125.700.000,00	130.068.675,00	103,5	14,4
1.3.	Amortizacija	62.000.000,00	69.679.193,00	112,4	7,7
1.4.	Drugi troškovi	36.495.000,00	35.783.368,00	98,1	4,0
1.5.	Vrijednosno usklađivanje kratkotrajne imovine	0,00	299.439,00	-	-
1.6.	Drugi poslovni rashodi	3.200.000,00	5.660.259,00	176,9	0,6
2.	Financijski rashodi	8.000.000,00	12.289.372,00	153,6	1,4
	Ukupno	916.395.000,00	904.525.740,00	98,7	100,0

Pojedini rashodi su ostvareni manje, a pojedini u iznosima većim od plana. Materijalni troškovi u iznosu 650.745.434,00 kn odnose se na troškove prijevoza u iznosu 428.686.171,00 kn, usluge tekućeg i investicijskog održavanja u iznosu 102.814.103,00 kn, usluge pristupa željezničkoj infrastrukturi u iznosu 39.766.611,00 kn, usluge tehničkog pregleda i održavanja vagona u iznosu 25.000.000,00 kn, usluge manevra (pomicanja i premještaja) vagona u iznosu 23.000.000,00 kn, troškove prodane robe u iznosu 15.445.782,00 kn, troškove sirovina i materijala u iznosu 4.673.382,00 kn, usluge čuvanja imovine u iznosu 3.240.658,00 kn, ugostiteljske usluge u vlakovima u iznosu 4.050.349,00 kn, komunalne usluge u iznosu 1.807.145,00 kn, troškove promidžbe i informiranja u iznosu 861.461,00 kn, usluge zakupa i najma u iznosu 273.212,00 kn, te druge usluge u iznosu 1.126.560,00 kn.

Drugi poslovni rashodi u iznosu 5.660.259,00 kn odnose se na naknadno utvrđene rashode iz proteklih godina u iznosu 2.323.563,00 kn, naknade šteta fizičkim osobama u iznosu 1.416.899,00 kn, sudske troškove i administrativne takse u iznosu 1.018.016,00 kn, te druge poslovne rashode u iznosu 901.781,00 kn.

U okviru materijalnih troškova planirani su troškovi usluga tekućeg i investicijskog održavanja u iznosu 124.000.000,00 kn, a ostvareni su u iznosu 102.814.103,00 kn, što je za 21.185.897,00 kn ili 17,1% manje od plana. Prema obrazloženju, s obzirom na očekivani poslovni rezultat, odlučeno je aktivnosti vezane za održavanje putničkih vagona koje nisu bile uvjetovane propisima o sigurnosti prebaciti u 2009., kao i održavanje zgrada, koje je obavljano samo ako je njihovo stanje ugrožavalo sigurnost i proces rada.

Nadalje, usluge čišćenja poslovnog prostora planirane su u iznosu 3.800.000,00 kn, a ostvarene su u iznosu 300.000,00 kn, što je za 3.500.000,00 kn manje, jer je troškove u 2008. preuzelo povezano društvo HŽ Infrastruktura d.o.o., koje je vlasnik prostora. Navedeno je utjecalo na manje ostvarene rashode za tekuće i investicijsko održavanje u odnosu na plan. Financijski rashodi su ostvareni za 4.289.372,00 kn više u odnosu na planirani iznos zbog obračunanih kamata na zajam realiziran koncem 2007., a koje nisu obuhvaćeni financijskim planom.

Troškovi energije u 2008. su ostvareni u iznosu 1.120.390,00 kn, što je za 4.339.527,00 kn ili 79,5% manje u odnosu na 2007., te komunalni troškovi (voda čišćenje, i drugo) u iznosu 7.881.672,00 kn, što je za 6.074.527,00 kn ili 77,1% manje u odnosu na 2007. Prema obrazloženju, manje su ostvareni troškovi energije i komunalni troškovi jer je nakon podjele društva Hrvatske željeznice d.o.o., navedene troškove podmirivalo Društvo, a odnose se većinom na poslovni prostor koji je nakon podjele pripao povezanom društvu HŽ Infrastruktura d.o.o. Stoga je u 2008. komunalne troškove koji se odnose na režijske troškove (vodu, čišćenje, energiju i drugo) podmirivalo navedeno povezano društvo.

Troškovi za poticajne otpremnine zaposlenicima za uvjetovani otkaz su ostvareni u iznosu 2.666.105,00 kn, što je za 6.594.213,00 kn ili 71,2% manje nego u 2007. kada su iznosili 9.260.318,00 kn. Troškovi su financirani sredstvima iz državnog proračuna.

b) Bilanca

Prema podacima iz Bilance na dan 31. prosinca 2008., ukupna vrijednost sredstava i izvora sredstava iznosila je 1.792.665.411,00 kn.

U tablici broj 3 daju se podaci o vrijednosti imovine, obveza i kapitala.

Tablica broj 3

Vrijednost imovine, obveza i kapitala

u kn

Redni broj	Opis	31. prosinca 2007.	31. prosinca 2008.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
I.	Aktiva	1.593.427.903,00	1.792.665.411,00	112,5
1.	Dugotrajna imovina	1.324.545.490,00	1.500.485.033,00	113,3
2.	Kratkotrajna imovina	268.843.834,00	287.382.426,00	106,9
2.1.	Zalihe	48.942.972,00	33.726.247,00	68,9
2.2.	Potraživanja	48.924.607,00	70.538.142,00	144,2
2.3.	Kratkotrajna financijska imovina	676.921,00	218.190,00	32,2
2.4.	Novac u banci i blagajni	170.299.334,00	182.899.847,00	107,4
3.	Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	38.579,00	4.797.952,00	-
II.	Pasiva	1.593.427.903,00	1.792.665.411,00	112,5
1.	Kapital i rezerve	392.669.483,00	393.017.341,00	100,1
2.	Dugoročne obveze	73.451.000,00	183.110.625,00	249,3
3.	Kratkoročne obveze	216.711.296,00	237.442.209,00	109,6
4.	Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućega razdoblja	910.596.124,00	979.095.236,00	107,5
	Izvanbilančni zapisi	176.148.939,00	425.292.560,00	241,4

U 2008. u odnosu na 2007. aktiva, odnosno pasiva veća je za 199.237.508,00 kn ili 12,5%, što je najvećim dijelom utjecaj obavljenih ulaganja u materijalnu imovinu, te povećanja obveza i odgođenog plaćanja troškova i prihoda budućeg razdoblja.

Povećana je neto vrijednost dugotrajne imovine za 175.939.543,00 kn ili 13,3%, kratkotrajna imovina povećana je za 18.538.592,00 kn ili 6,9%, s time da su zalihe smanjene za 15.216.725,00 kn ili 31,1%, a potraživanja povećana za 21.613.535,00 kn ili 44,2%. Potraživanja u iznosu 70.538.142,00 kn odnose se na potraživanja od države za povrat poreza na dodanu vrijednost u iznosu 33.108.814,00 kn, od povezanih društava u iznosu 24.997.381,00 kn i od drugih kupaca u iznosu 8.376.520,00 kn, zaposlenih u iznosu 643.215,00 kn, te druga potraživanja u iznosu 3.412.212,00 kn.

Kapital i rezerve kao vlastiti izvor financiranja veći su za 347.858,00 kn ili 0,1% i čine 22,0% vrijednosti imovine na koncu 2008. Dugoročne obveze povećane su za 109.659.625,00 kn ili 149,3%, a kratkoročne za 20.730.913,00 kn ili 9,6%. Udjel dugoročnih obveza u odnosu na imovinu na koncu 2007. iznosio je 4,6%, a na koncu 2008. je iznosio 10,2%, što ukazuje na povećanje ovisnosti o tuđim izvorima financiranja.

Dugotrajna imovina u vrijednosti 1.500.485.033,00 kn odnosi se na putničke vagone u iznosu 889.351.840,00 kn, udjele u povezanim društvima u iznosu 542.912.295,00 kn, materijalnu imovinu u pripremi u iznosu 24.356.187,00 kn (putničkih vagona u iznosu 12.004.263,00 kn, zgrada u iznosu 9.977.116,00 kn, opreme u iznosu 2.372.358,00 kn, te vrijednost elektrotehničkih postrojenja u iznosu 2.450,00 kn), ulaganja u vrijednosne papire (dionice) u iznosu 17.446.896,00 kn, ulaganja na tuđim sredstvima radi prava korištenja u iznosu 9.432.061,00 kn, dane predujmove za materijalnu imovinu u vrijednosti 6.545.913,00 kn, namještaj u iznosu 6.209.269,00 kn, građevinske objekte u vrijednosti 1.745.403,00 kn, uredske strojeve u iznosu 896.719,00 kn, pogonski inventar u iznosu 613.100,00 kn, poslovni inventar u iznosu 604.440,00 kn i drugu imovinu u iznosu 370.910,00 kn.

Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda koncem 2008. iskazani su u iznosu 4.797.952,00 kn. Najvećim dijelom u iznosu 4.712.257,00 kn odnose se na obračunana i nedospjela potraživanja za udjel u Željezničkoj tiskari d.o.o., koji je radi njegove daljnje privatizacije prenesen s Društva na društvo HŽ Hrvatske željeznice Holding d.o.o. (dalje u tekstu: HŽ Holding d.o.o.).

Dugoročne obveze u iznosu 183.110.625,00 kn se odnose na obveze prema inozemnom zajmodavcu. Obveze su iskazane na temelju zaključenih ugovora o zajmu iz 2006. u iznosu 73.244.250,00 kn ili 10.000.000 EUR i ugovora o zajmu iz 2008. u iznosu 109.866.375,00 kn ili 15.000.000 EUR. Prema odredbama ugovora sredstva zajma su namijenjena za financiranje ulaganja u putničke vagone.

Kratkoročne obveze u iznosu 237.442.209,00 kn se odnose na obveze prema dobavljačima u iznosu 216.733.924,00 kn, zaposlenicima u iznosu 7.871.789,00 kn, za poreze, doprinose i druge pristojbe u iznosu 3.580.664,00 kn, obveze za kratkoročni kredit u iznosu 3.333.333,00 kn, obveze za depozite u iznosu 2.272.396,00 kn, za predujmove u iznosu 558.698,00 kn, te na druge kratkoročne obveze u iznosu 3.091.405,00 kn.

Odgodeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja iskazano je u iznosu 979.095.236,00 kn, a odnosi se na odgođeno plaćanje troškova u iznosu 820.535,00 kn i prihod budućeg razdoblja u iznosu 978.274.701,00 kn. Prihod budućeg razdoblja odnosi se na državne potpore vezane za ulaganja u dugotrajnu materijalnu imovinu.

Računovodstvenim politikama Društva određeno je da se sredstva iz proračuna za modernizaciju osnovnih sredstava priznaju u bilanci u trenutku primitka kao odgođeni prihod, te se u Računu dobiti i gubitka priznaju u prihod tijekom vijeka trajanja sredstva koje se amortizira, u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Koncem 2008. kapital i rezerve Društva iskazani su u iznosu 393.017.341,00 kn. Odnose se na vrijednost temeljnog kapitala u iznosu 378.988.000,00 kn, zadržanu dobit u iznosu 13.681.423,00 kn, dobit ostvarenu u 2008. u iznosu 347.858,00 kn i kapitalne rezerve u iznosu 60,00 kn.

Sa stanjem na dan 31. prosinca 2008. evidentirani su izvanbilančni zapisi u iznosu 425.292.560,00 kn, od čega se na primljena jamstva odnosi 186.443.958,00 kn, potraživanja za putničke vagone i druga potraživanja od prijašnje države 171.901.994,00 kn, dana jamstva u svojstvu jamca ili sudužnika povezanim društvima 56.308.090,00 kn i druge zapise u vrijednosti 10.638.518,00 kn.

U odnosu na 2007., u 2008. naturalna produktivnost rada (prijeđeni putnički kilometri na jednog radnika) povećana je za 14,2%. Financijska produktivnost mjerena ukupnim prihodima prema zaposlenom povećana je za 5,2%, a proizvodnost na osnovi prihoda od prijevoza putnika za 4,0%. U odnosu na 2007. kada je prevezeno 63 131 000 putnika, broj prevezenih putnika u 2008. je povećan za 7 830 000 na 70 961 000 ili 12,4%, od čega je povećanje za 18,1% ostvareno u prigradskom prijevozu. Istodobno je povećan ukupni prihod od prijevoza za 5,5%. Povećanje prijevoza putnika u prigradskom prijevozu rezultat je ostvarenja prava učenika i studenata na besplatan prijevoz u obliku dobivanja pokaza za vožnju vozilima gradskog prijevoznika i HŽ, na temelju ugovora s Gradom Zagrebom.

Koeficijent obrtaja ukupne imovine iznosio je 0,50 (u 2007. je iznosio 0,54), koeficijent zaduženosti iznosio je 0,23 (u 2007. je iznosio 0,18), koeficijent obrtaja kratkotrajnih potraživanja iznosio je 6,3, a prosječni dani naplate povećani su s 44 u 2007. na 58 dana u 2008. Koeficijent vlastitog financiranja bio je 0,22 (u 2007. je iznosio 0,24), koeficijent financijske stabilnosti 2,60 (u 2007. je iznosio 2,84), te koeficijent tekuće likvidnosti 1,21 (u 2007. je iznosio 1,24). Prosječni broj dana plaćanja obveza dobavljačima na koncu 2008. iznosio je 87, što je za deset dana duže u odnosu na konac 2007., kada su se obveze prosječno plaćale dobavljačima za 77 dana. Stanje neplaćenih, a dospjelih obveza na koncu 2008. iznosilo je 22.044.735,00 kn, a na koncu 2007. je iznosilo 9.744.000,00 kn.

c) Revizija godišnjih financijskih izvještaja

U skladu s odredbama članka 17. Zakona o računovodstvu, obavljena je vanjska revizija financijskih izvještaja za 2008.

Vanjska revizija, uz određene rezerve, izrazila je mišljenje da financijski izvještaji u svim materijalno značajnim pozicijama pružaju istinit i objektivan prikaz financijskog položaja, rezultat poslovanja, promjene kapitala i novčani tijek za 2008.

Rezerve na izraženo mišljenje odnose se na neevidentiranje financijskih rashoda (kamata) u iznosu 1.478.703,00 kn, neevidentiranje troškova ovrha i odštetnih zahtjeva u iznosu 692.356,00 kn, neusklađenost stanja potraživanja i obveza s kupcima i dobavljačima, te nemogućnosti uvjerenja u fizičko postojanje iskazanih zaliha.

Programi i projekti financirani u 2008.

U 2008. financirani su programi i projekti koji se odnose na poticanje željezničkog putničkog i kombiniranog prijevoza, ulaganja u modernizaciju putničkih vagona, te na program zbrinjavanja viška zaposlenika. Za navedene projekte i programe iz državnog proračuna, putem Ministarstva mora, prometa i infrastrukture u 2008., doznačeno je 511.848.354,00 kn.

II. REVIZIJA ZA 2008.

Ciljevi i područja revizije

Ciljevi revizije bili su:

- utvrditi istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja i poslovnih knjiga,
- analizirati ostvarenje prihoda i rashoda,
- provjeriti usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima,
- provjeriti i ocijeniti učinkovitost korištenja sredstava, te
- provjeriti druge aktivnosti vezane uz poslovanje Društva.

Područja revizije su određena prema kriteriju značajnosti i na temelju procjene rizika pojave nepravilnosti.

Metode i postupci revizije

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza proučena je i analizirana pravna regulativa te dokumentacija i informacije o poslovanju Društva. Ocijenjeno je funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola radi određivanja revizijskog pristupa. Uspoređeni su podaci iskazani u financijskim izvještajima s podacima iz ranijeg razdoblja i s podacima iz plana, s ciljem utvrđivanja područja rizika. Također, kod utvrđivanja područja rizika, korištene su objave u godišnjem poslovnom izvješću Društva i medijima, te podaci o obavljenoj internoj reviziji.

Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakonskih propisa, te pravila, procedura i drugih internih akata. Za izračun i analizu značajnih pokazatelja, omjera i trendova, primijenjeni su odgovarajući analitički postupci. Obavljena je detaljna provjera vrijednosno značajnih stavki na pojedinim računima, dok su brojnije, vrijednosno manje značajne stavke testirane metodom uzorka. Za potrebe revizije korišteni su izvještaji vezani uz pojedine aktivnosti i subjekt u cjelini. Provjerena je računska točnost obračuna plaća i naknada za zaposlene, izlaznih računa, ulaznih računa i druge dokumentacije. Obavljeni su razgovori s odgovornim osobama i zaposlenicima i pribavljena obrazloženja o pojedinim poslovnim događajima vezanim za računovodstveno poslovanje, usluge tekućeg i investicijskog održavanja, te zaduživanja.

Nalaz za 2008.

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: sustav unutarnjih financijskih kontrola, računovodstveno poslovanje i poslovne knjige, financijski izvještaji, planiranje, popis imovine i obveza, prihodi, rashodi, zaduživanje, ulaganja u dugotrajnu imovinu, potraživanja i obveze, te postupci javne nabave.

Obavljenom revizijom su utvrđene nepravilnosti i propusti koji se odnose na sustav unutarnjih kontrola, računovodstveno poslovanje, planiranje, financijske izvještaje, popis imovine i obveza, rashode u dijelu troškova prijevoza na prugama gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove, troškova usluga čuvanja imovine, tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona, zaduživanja i korištenje sredstava, te ugovaranje nabave usluga od povezanih društava i usluga uređenja kolodvorskih zgrada.

1. Sustav unutarnjih kontrola

- 1.1. Za provjeru načina djelovanja uspostavljenih unutarnjih kontrola zadužena je organizacijska jedinica za poslove interne revizije, ustrojena u društvu HŽ Holding d.o.o. U rujnu 2008. interna revizija je sastavila izvješće o obavljenoj reviziji Društva za 2007. i za razdoblje od siječnja do lipnja 2008. Revizijom je obuhvaćeno financijsko poslovanje i postupci nabave u svrhu ocjene poslovanja Društva, te ocjene primjerenosti i učinkovitosti sustava unutarnjih kontrola. Za utvrđene nepravilnosti dani su nalozi i preporuke, te je Društvo poduzelo aktivnosti na njihovom otklanjanju. Učinkoviti sustav unutarnjih kontrola nije u potpunosti uspostavljen jer su revizijom uočene nepravilnosti i propusti u odvijanju poslovnih procesa. Plan investicijskih ulaganja u dugotrajnu imovinu za program modernizacije i izgradnje objekata u funkciji putničkog prijevoza nije sastavljen prema vrstama imovine. Ugovorena i ostvarena ulaganja u putničke vagone ne prate se prema izvorima financiranja, a korištenje sredstava državnog proračuna ne prati se prema vrstama nastalih troškova na prugama gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove. Podaci o obvezama prema povezanim društvima nisu u potpunosti usklađeni. Popisom imovine nisu popisani putnički vagoni i zalihe neaktivne robe, te nisu usklađeni podaci o evidenciji putničkih vagona u organizacijskim jedinicama Društva. Rashodi u iznosu 8.842.305,00 kn nisu iskazani u Računu dobiti i gubitka za 2008. Navedeno je imalo utjecaj na iskazivanje financijskog rezultata poslovanja u financijskim izvještajima, na način da su u 2008. manje iskazani rashodi poslovanja i više iskazana dobit obračunskog razdoblja u visini spomenutih rashoda. Izvještaj o provođenju sustava mjera za povećanje prihoda i smanjenje troškova prijevoza, te rezultatima primjene navedenih mjera na prugama gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove nisu se dostavljala tromjesečno Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture, te Gradu Zagrebu podaci o ostvarenju prigradskog prijevoza. Sredstva zajmova oročavana su kod poslovne banke. Sredstva zajmova trebala su u cijelosti biti iskorištena za plaćanja u skladu s investicijskim odlukama i planiranim namjenama, prema pojedinačno zaključenim ugovorima o zajmu sa zajmodavcem i zaključenim ugovorima o uslugama modernizacije i popravaka putničkih vagona s izvršiteljem usluga. S povezanim društvima ugovarane su usluge na temelju okvirno određenih cijena bez vrsta, količina i jediničnih cijena usluga, te bez pregleda i dokumentacije iz koje bi se nedvojbeno moglo utvrditi stvarno obavljene količine i vrste usluga. U većini slučajeva postupci nabave i ugovaranje nabave roba i usluga od povezanih društava nisu provedeni pravodobno. U pojedinim slučajevima prije provođenja nabave radova i usluga nisu pravodobno poduzete i kvalitetno pripremljene potrebne radnje vezano za izradu cjelovitog projekta, donošenje i provedbu projekta, te pribavljanje potrebnih dozvola kako bi izvoditelji radova bili uvedeni u posao neposredno nakon potpisa ugovora o nabavi, a radovi obavljani u skladu s ugovorenim rokovima.

Sustav unutarnjih kontrola je potrebno i nadalje razvijati u cilju ostvarivanja učinkovitosti poslovanja, pouzdanog financijskog izvješćivanja i usklađenosti poslovanja sa zakonima i drugim propisima.

Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkoviti sustav unutarnjih kontrola, čime bi se smanjile i spriječile nepravilnosti u poslovanju.

- 1.2. *Društvo prihvaća prijedlog Državnog ureda za reviziju vezano za uspostavljanje učinkovitog sustava unutarnjih kontrola, čime bi se smanjile i spriječile nepravilnosti.*

U tom pravcu uprava Društva poduzet će radnje, te zadužiti svakog zaposlenika kroz opis poslova prigodom donošenja novog pravilnika o organizaciji Društva, čija izrada je u tijeku. Plan investicijskih ulaganja u dugotrajnu imovinu sastavit će se prema vrstama imovine. Obveze prema povezanim društvima usklađivat će se prema potrebi i tijekom godine, a obvezno na koncu godine. Obavit će se popis neaktivne robe i izvršiti otpis robe za koju se sa sigurnošću može utvrditi njezina neuporabljivost. Prije provođenja nabave radova i usluga poduzimat će se potrebne predradnje kako bi izvođači radova bili kvalitetno uvedeni u posao, neposredno nakon potpisa ugovora o nabavi. Provjeru navedenih mjera i dalje će obavljati organizacijska jedinica za poslove interne revizije društva HŽ Holding d.o.o.

2. Računovodstveno poslovanje, planiranje i financijski izvještaji

2.1. Računovodstveno poslovanje Društva propisano je odredbama Zakona o računovodstvu. U studenome 2007. uprava društva HŽ Holding d.o.o. donijela je odluku o primjeni računovodstvenih politika za Društvo i druga povezana društva. Računovodstvenim politikama utvrđeni su postupci i metode u iskazivanju imovine, obveza, kapitala, prihoda, rashoda i financijskog rezultata poslovanja u financijskim izvještajima Društva kao i unos tih podataka u poslovne knjige.

- Računovodstveno poslovanje

Društvo je ustrojilo propisane poslovne knjige: dnevnik, glavnu knjigu, te pomoćne poslovne knjige. Troškovi amortizacije putničkih vagona iznosili su 62.758.740,00 kn. Na koncu 2008. nabavna vrijednost putničkih vagona iskazana je u iznosu 2.109.770.708,00 kn, ispravak vrijednosti u iznosu 1.220.418.868,00 kn, te knjigovodstvena vrijednost u iznosu 889.351.840,00 kn. Putnički vagoni su prosječno stari 31 godinu, te je amortizacija obračunavana na vrijednost obavljenih ulaganja kojima je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi povezane s tim sredstvom dotjecati u Društvo i kojima je produžen korisni vijek uporabe putničkog vagona, a troškovi ulaganja se mogu pouzdano izmjeriti. Stoga je za obračun amortizacije važna visina ulaganja i vrijeme (obračunsko razdoblje) nastanka obavljenih ulaganja. Društvo nema analitičke kartice putničkih vagona za 2008. iz kojih bi bilo vidljivo vrijeme stjecanja i nabavna vrijednost vagona, te vrijeme i iznos obavljenih ulaganja kroz razdoblja korištenja, što otežava kontrolu pravilnosti obračuna amortizacije. Navedeno nije u skladu s odredbom članka 9. stavak 6. Zakona o računovodstvu, kojom je propisano da se poslovne knjige vode na način da osiguraju kontrolu unesenih podataka, ispravnost unosa podataka, čuvanje podataka, mogućnost korištenja podataka, mogućnost dobivanja uvida u promet i stanja na računima glavne knjige, te mogućnost uvida u vremenski slijed obavljenog unosa poslovnih događaja.

Pri obračunu plaća primjenjuju se odredbe Kolektivnog ugovora (Službeni vjesnik društva HŽ Holding d.o.o. broj 7/07) i drugi propisi. Tijekom 2008. i 2009. doneseno je više izmjena i dopuna Kolektivnog ugovora. Prema odredbama Kolektivnog ugovora plaću zaposlenika čini osnovna plaća i dodaci na plaću. Osnovna plaća je utvrđena na temelju pripadnosti platnom razredu za određeno radno mjesto i određenoj cijeni sata rada. Za nadređene zaposlenike (managere, savjetnike, šefove, direktore, pomoćnike direktora, rukovoditelje, voditelja i glavnog referenta) i sindikalne povjerenike, osnovnu plaću čini umnožak koeficijenta donesenog na temelju odluke direktora i iznosa osnovice za obračun plaće. Za svaku navršenu godinu radnog staža plaće se uvećavaju za 0,5%.

Revizijom obračuna plaća zaposlenika utvrđeno je da u isplatnim listama zaposlenika nisu navedeni elementi i pokazatelji obračuna plaće, koji se odnose na oznaku platnog razreda, godine radnog staža, visinu koeficijenta i osnovicu za plaće koje se obračunavaju prema koeficijentu. Navedeno nije u skladu s odredbama Kolektivnog ugovora, kojima je propisano da navedeni elementi čine osnovnu plaću zaposlenika. Obračuni plaća zaposlenika nisu pregledni, a kontrola obračuna je otežana. U isplatnim listama je navedena obračunska cijena sata rada, kao izvedena veličina svih navedenih elemenata obračuna plaća.

U travnju i studenome 2008. donesena je odluka o godišnjem popisu imovine i obveza, te je imenovano središnje povjerenstvo za popis i povjerenstva za popis. Popis kratkotrajne i dugotrajne imovine tijekom 2008. je obavljan kontinuirano, a popis investicija u tijeku, potraživanja, novčanih sredstava, vrijednosnih papira i obveza na koncu 2008. Sastavljeni su zapisnici o obavljenom popisu imovine i obveza, na temelju kojih je u travnju 2009. središnje povjerenstvo sastavilo završno izvješće. Popisom je utvrđen manjak kratkotrajne imovine u vrijednosti 405.078,00 kn, s porezom na dodanu vrijednost. Zakonski predstavnik Društva je u studenome i prosincu 2008. donio odluku o rashodovanju, otpisu i likvidaciji kratkotrajne imovine, te odluku o evidentiranju utvrđenog manjka materijala i sirovina u skladu s izvješćem središnjeg povjerenstva za popis. Vrijednosno značajniji manjak robe u iznosu 361.199,00 kn utvrđen je u centralnom skladištu, a odnosi se na manjak 38 853 m raznih kablova u vrijednosti 311.841,00 kn, te manjak radne odjeće i obuće u vrijednosti 49.358,00 kn. Za manjak kablova, zbog sumnje u otuđenje u prosincu 2008. i travnju 2009. podnesena je prijava Ministarstvu unutarnjih poslova protiv nepoznatog počinitelja. Prema odluci direktora, za nastali manjak, odgovorna osoba financija i kontrolinga zadužena je za pokretanje postupka i utvrđivanja moguće odgovornosti pred povjerenstvom za štete. Povjerenstvo za štete do vremena obavljanja revizije nije raspravljalo o utvrđenom manjku robe. S obzirom da je manjak robe utvrđen i prethodne godine, potrebno je uspostaviti učinkoviti sustav unutarnje kontrole radi sprečavanja mogućih zlouporaba i otuđenja robe. Do vremena obavljanja revizije nije utvrđena odgovornost za otuđenu robu.

Na koncu 2008. ukupna vrijednost imovine iznosila je 1.792.665.411,00 kn, a nije obavljen popis imovine u vrijednosti 893.276.397,00 kn, te nije usklađeno knjigovodstveno sa stvarnim stanjem. Nepopisana imovina odnosi se na putničke vagona u vrijednosti 889.351.840,00 kn i zalihe neaktivne robe u vrijednosti 3.924.557,00 kn, što nije u skladu s odredbama članka 11. Zakona o računovodstvu. Navedenim odredbama je propisano da je poduzetnik dužan najmanje jednom, i to na koncu poslovne godine, popisati imovinu i obveze i s popisanim stanjem uskladiti knjigovodstveno stanje. Poduzetnik koji provodi popis imovine i obveza tijekom poslovne godine dužan je na koncu poslovne godine s popisanim stanjem uskladiti knjigovodstveno stanje. Prema izvješću središnjeg povjerenstva nije obavljen popis zaliha neaktivne robe, jer roba nije primjereno uskladištena ni šifrirana. Popis navedene robe planirano je obaviti nakon njenog preseljenja u centralno skladište. Do vremena obavljanja revizije nije obavljen popis neaktivne robe, niti je roba preseljena u centralno skladište. Prema računovodstvenim politikama Društva, propisano je da se putnički vagoni prate kontinuirano. Podaci o evidentiranim putničkim vagonima različiti su unutar organizacijskih jedinica Društva. Prema podacima službe za financije na koncu 2008. evidentirano je 400, a prema podacima poslovne jedinice tehnologija 412 putničkih vagona.

Obveze prema dobavljačima na koncu 2008. iskazane u iznosu 216.733.924,00 kn odnose se na obveze prema povezanim društvima u iznosu 205.572.282,00 kn i obveze prema drugim dobavljačima u iznosu 11.161.642,00 kn. Vrijednosno značajnije obveze u iznosu 188.517.153,00 kn odnose se na obveze prema četiri povezana društva. Prema dobivenim potvrdama navedenih povezanih društava, a radi usklađenja na koncu 2008., potraživanja povezanih društava od Društva su iznosila 190.622.761,00 kn, što je za 2.105.608,00 kn više od obveza prema povezanim društvima iskazanim u poslovnim knjigama Društva u iznosu 188.517.153,00 kn. Do vremena obavljanja revizije, obveze s četiri povezana društva i nadalje nisu u potpunosti usklađene.

Državni ured za reviziju predlaže uskladiti podatke o obvezama s povezanim društvima. Nalaže popisom obuhvatiti cjelokupnu imovinu, u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu, te uskladiti podatke o evidenciji putničkih vagona u organizacijskim jedinicama. Također, predlaže neaktivnu robu na zalih nakon obavljenog popisa prodati, donirati, odnosno u slučaju utvrđene neuporabljivosti uništiti i otpisati, radi realnog iskazivanja vrijednosti imovine. Nadalje, predlaže poduzeti daljnje aktivnosti na utvrđivanju odgovornosti za utvrđeni manjak robe, s društvom kojem je povjereno čuvanje robe u skladištima ugovoriti obveze, mjere i postupanje u slučajevima utvrđenog manjka robe, te razmotriti mogućnost osiguranja robe u skladištima kod osiguravajućeg društva. Predlaže sastaviti pregledan obračun plaća zaposlenika sa svim propisanim elementima i pokazateljima u skladu s odredbama Kolektivnog ugovora. Nalaže poslovne knjige voditi u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu.

- Planiranje

U lipnju 2008. na prijedlog i uz suglasnost nadzornog odbora, skupština Društva je donijela poslovni plan. Prema obrazloženju, do lipnja 2008. korišten je privremeni poslovni plan kojeg nije razmatrala skupština Društva. Poslovni plan je temeljni dokument potreban za donošenje poslovnih odluka, te je Društvo poslovni plan za 2008. trebalo donijeti koncem 2007. ili na početku 2008., kako bi se poslovne odluke donosile u skladu s poslovnim planom. Planom prihoda i rashoda planirani su prihodi u iznosu 916.700.000,00 kn, rashodi u iznosu 916.395.000,00 kn, te dobit u iznosu 305.000,00 kn.

Sredstva državnog proračuna u iznosu 400.000.000,00 kn, namijenjena za poticanje željezničkog putničkog prijevoza na prugama na kojima prihodi od prijevoza ne mogu pokriti troškove (nerentabilne pruge), nisu planirana prema vrstama troškova. Sastavljeni su mjesečni izvještaji o utrošku navedenih sredstava, koji su dostavljeni Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture. Prema podacima navedenim u mjesečnim izvještajima, vidljivo je da je Društvo sredstva iz državnog proračuna namijenjena za poticanje željezničkog putničkog prijevoza na prugama gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove (nerentabilne pruge) utrošilo isključivo za jednu vrstu rashoda, na plaćanje troškova usluge vuče vlakova povezanom društvu, iako se u obavljanju djelatnosti prijevoza pojavljuju i drugi troškovi prijevoza putnika. Navedene usluge Društvu je obavljalo povezano društvo na svim prugama putničkog prijevoza, kako na nerentabilnim, tako i na onima koje su rentabilne.

S obzirom da su sredstva državnog proračuna namijenjena za poticanje putničkog prijevoza na prugama na kojima prihodi od prijevoza ne mogu pokriti troškove, trebalo je sastaviti plan rashoda prema vrstama troškova poslovanja koji se pojavljuju u obavljanju prijevoza putnika na navedenim prugama, te pratiti ostvarenje i financiranje planiranih troškova sredstvima državnog proračuna.

Ulaganja u dugotrajnu imovinu (modernizaciju prijevoznih kapaciteta) su financirana sredstvima državnog proračuna, zajma i vlastitim sredstvima. Evidencija ugovorenih i ostvarenih ulaganja u putničke vagone ne sadrži izvore financiranja. Plan investicijskih ulaganja u dugotrajnu imovinu za program modernizacije i izgradnje objekata u funkciji putničkog prijevoza nije sastavljen prema pojedinim vrstama dugotrajne imovine (nematerijalna imovina, građevinski objekti, oprema, namještaj i drugo), čime je otežana usporedba i praćenje planiranih i ostvarenih ulaganja.

Ostvarenje plana prati se na način da se sastavljaju mjesečno, tromjesečno, polugodišnje i godišnje poslovno i financijsko. Izvješće o poslovanju i financijsko izvješće Društva za razdoblje od siječnja do lipnja 2008., skupština Društva je usvojila u prosincu 2008.

Državni ured za reviziju predlaže poslovna i financijska periodična izvješća razmotriti neposredno nakon proteka razdoblja za koja su sastavljena, kako bi se u slučajevima znatnijeg odstupanja od plana ili značajnije promjene financijskih pokazatelja poslovanja mogle predložiti i pravodobno donijeti ogovarajuće poslovne odluke. Također, predlaže sastaviti plan ulaganja prema vrstama imovine, sastaviti plan prema vrstama nastalih troškova na prugama koje nisu rentabilne, pratiti ugovorena i ostvarena ulaganja u putničke vagone prema izvorima financiranja, te pratiti korištenje sredstava državnog proračuna prema vrstama nastalih troškova na prugama koje nisu rentabilne, radi omogućavanja usporedbe s planom i kontrole učinkovitog i namjenskog trošenja sredstava. Nadalje, predlaže poslovni plan donijeti pravodobno kako bi se poslovne odluke mogle donositi u skladu s planom i omogućilo redovito praćenje ostvarenja plana.

- Financijski izvještaji

Društvo je za 2008. sastavilo temeljne financijske izvještaje: Bilancu, Račun dobiti i gubitka, Izvještaj o novčanom toku, Izvještaj o promjenama kapitala i Bilješke uz financijske izvještaje. Prema podacima iz Računa dobiti i gubitka ukupni prihodi su iznosili 904.873.598,00 kn, rashodi 904.525.740,00 kn, te je dobit iznosila 347.858,00 kn. U Bilanci sa stanjem na dan 31. prosinca 2008. vrijednost aktive i pasive iskazana je u iznosu 1.792.665.411,00 kn. U Računu dobiti i gubitka za 2008. nisu iskazani rashodi u iznosu 8.842.305,00 kn. Navedeno je imalo utjecaj na iskazivanje financijskog rezultata poslovanja u financijskim izvještajima, na način da su u 2008. manje iskazani rashodi poslovanja i više iskazana dobit obračunskog razdoblja u visini spomenutih rashoda. Rashodi se odnose na usluge tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona u iznosu 6.497.246,00 kn, financijske rashode (kamate) u iznosu 1.478.703,00 kn, troškove ovrha i odštetnih zahtjeva u iznosu 692.356,00 kn, te naknade za dar djeci zaposlenika u iznosu 174.000,00 kn, a koji su nastali u navedenoj poslovnoj godini. Navedeno nije u skladu s odredbom članka 15. stavak 6. Zakona o računovodstvu, kojom je propisano da godišnji financijski izvještaji moraju pružiti istinit i objektivni prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja poduzetnika.

Usluge tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona u iznosu 6.497.246,00 kn (popravak u iznosu 3.503.096,00 kn i izvanredni popravak u iznosu 2.994.150,00 kn) evidentirane su u poslovnim knjigama na računu investicijskih ulaganja u dugotrajnu imovinu, što nije u skladu s računovodstvenim načelom dosljednosti primjene usvojenih pravila i postupaka u sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja i računovodstvenim politikama, kojima je propisano da se troškovi održavanja osnovnih sredstava priznaju kao rashodi tekućeg, odnosno investicijskog održavanja u trenutku nastanka. Prema obrazloženju Društva, od ukupno 106 vagona koji su upućeni na mali popravak na temelju plana za 2008., na 18 vagona je utvrđeno da je potrebno obaviti investicijsko ulaganje zajedno s unaprijed planiranom uslugom malog popravka. Zbog vrijednosti obavljenih usluga i utrošenog materijala, Društvo je navedene usluge i materijal evidentiralo na računu investicijskog ulaganja. Prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 16, osnovni kriteriji priznavanja troškova osnovnog sredstva kao imovine je vjerojatnost da će buduće ekonomske koristi povezane sa sredstvom pritijecati u subjekt i da se troškovi sredstva mogu pouzdano izmjeriti. Vrijednost uloženi sredstava u osnovno sredstvo nije kriterij priznavanja troškova kao imovine, te su navedeni troškovi usluga tekućeg i investicijskog održavanja vagona (malog i izvanrednog popravka) trebali biti evidentirani na računima troškova poslovanja obračunskog razdoblja u kojem su nastali, umjesto na računima ulaganja u dugotrajnu imovinu. Financijski rashodi u iznosu 1.478.803,00 kn nisu evidentirani za razdoblje od listopada do prosinca 2008., a odnose se na obračun kamata na zajam. Troškovi ovrha i odštetnih zahtjeva u iznosu 692.356,00 kn nisu evidentirani u poslovnim knjigama i nisu iskazani u Računu dobiti i gubitka, a plaćanje je obavljeno i evidentirano na temelju rješenja sudova o ovrši. Troškovi ovrha odnose se na naknade šteta fizičkim osobama (invaliditet, povreda prava iz radnog odnosa). Prema evidenciji Društva, u 2008. isplaćena je naknada za dar djeci zaposlenika u iznosu 447.300,00 kn, a u poslovnim knjigama i Računu dobiti i gubitka iskazano je 273.300,00 kn, što je za 174.000,00 kn manje. Prema obrazloženju, navedene naknade nisu iskazane zbog propusta u poslovnoj jedinici Zagreb u kojoj je obavljen obračun naknade.

Državni ured za reviziju nalaže primjenu odredbi Zakona o računovodstvu, te Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja i računovodstvenih politika Društva.

2.2. *Društvo prihvaća nalaz i prijedloge Državnog ureda za reviziju vezano za računovodstveno poslovanje, planiranje i financijske izvještaje, postupanje u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu, te primjenu Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja i računovodstvenih politika Društva.*

Vezano za popis imovine i obveza Društvo obrazlaže da se popis vagona, vlakova i lokomotiva obavlja na razini društva HŽ Holding, što je i učinjeno u veljači 2010., te će se prema obavljenom popisu i dokumentaciji o rashodu, odnosno kasaciji, stvarno stanje vagona uskladiti sa stanjem u poslovnim knjigama i evidentirati tijekom 2010. Popis neaktivne robe nije obavljen jer nije bilo mogućnosti istu primjereno uskladištiti i pripremiti za popis. U postupku je primjereno smještanje robe i priprema za popis. Nakon popisa postupit će se prema preporuci i utvrditi stvarno neuporabljiva roba te istu, ukoliko je moguće prodati ili uništiti i otpisati. Vezano za manjak robe i utvrđivanje odgovornosti, Društvo obrazlaže da je osim već pokrenute prijave Ministarstvu unutarnjih poslova za manjak kablova, pokrenut i postupak pred povjerenstvom za štete za manjak službene odjeće.

Manjkovi su posljedica krađe kablova i naslijeđenih stanja koja su nastala podjelom društva Hrvatskih željeznica. Naime, navedenom podjelom Društvo nije dobilo prostore u kojima bi se omogućilo čuvanje robe na adekvatan i siguran način. Trenutno je najveći dio robe smješten na odgovarajući način, osim neaktivne robe koja je u postupku priprema za popis i uskladištenje na siguran način. Nadalje obrazlaže, vezano za obračun plaća da se koristi jednaki programski sustav za sva društva HŽ Holdinga i trenutno nisu moguće promjene, ali uvođenjem SAP sustava predviđa se unos parametara kojima će se osigurati pregledniji obračuni i jednostavnija kontrola obračuna plaća.

Vezano za planiranje Društvo obrazlaže da je privremeni poslovni plan za 2008. pripremljen na koncu 2007. Međutim, proces donošenja (usvajanja) poslovnog plana je dug na što Društvo ne može utjecati. Uvjet za konačno donošenje plana je definiranje sredstava iz državnog proračuna za društva iz sustava HŽ Holdinga, te usklađivanje rasporeda sredstava koja se odnose na investicije između navedenih društava. U buduću će se plan za narednu poslovnu godinu nastojati donijeti i usvojiti do konca tekuće godine. Nadalje obrazlaže da je plan investicija napravljen tako da se vidi koja sredstva se planiraju uložiti u modernizaciju (viša i niža razina), u nabavu novih kapaciteta i objekte u funkciji poboljšanja tehnološkog procesa, prema pozicijama plana koje su ujedno i veza s ugovorima za pojedine aktivnosti s mogućnošću praćenja ulaganja u pojedine objekte. U 2008. nije bilo obveze donositi plan nabave prema Zakonu o javnoj nabavi, te je Društvo plan izradilo na navedeni način. Međutim, u planu za 2010. pripremljen je plan nabave kao dio poslovnog plana u kojem će ulaganja biti vrlo precizno definirana prema pojedinim objektima, što će olakšati praćenje realizacije. U planu poslovanja vidljivi su izvori financiranja investicija koji se dijele na vlastita sredstva, sredstva proračuna i sredstva kredita. Međutim, u poslovnom izvješću, u ostvarenju plana navedeni izvori nisu vidljivi, te će se u buduću navesti i izvori financiranja prema vrstama ulaganja, što će omogućiti jednostavnije praćenje planiranih i ostvarenih ulaganja. Uvođenjem novog informatičkog sustava putem SAP programa, praćenje poslovanja u svim segmentima, dakle prihoda, troškova i ulaganja bit će detaljnije, a informacije brže i dostupnije. Također, kroz sustav SAP programa pratit će se prihodi i troškovi po vlaku i pojedinoj relaciji, te tako utvrditi isplativost pojedinih vlakova i relacija.

Vezano za praćenje i korištenje sredstava državnog proračuna za troškove na prugama koje nisu rentabilne, Društvo obrazlaže da se primljena sredstva pravdaju troškovima usluge vuče vlakova iz praktičnih razloga. Naime, svaka nerentabilna pruga ostvaruje trošak vuče, manevre, tehničkog pregleda, trase, režijskih troškova, troškova radnika, materijala, te drugih indirektnih troškova, što bi iziskivalo dijeljenje svih prethodno navedenih troškova po ključu na rentabilne i nerentabilne pruge te potom pravdanje prema proračunu s brojnim računima iz direkcije i svih regionalnih jedinica. Stoga se pristupilo jednostavnijem rješenju i utrošena sredstva pravdalo jednim računom. Sredstva iz državnog proračuna manja su od obveza za uslugu vuče vlakova, te se dio navedenih troškova financira iz vlastitih sredstava.

Poslovna i financijska izvješća izrađuju se mjesečno i dostavljaju skupštini Društva na usvajanje. Nakon izrade mjesečnog izvješća pristupa se analizi podataka, odnosno odstupanjima od planiranih veličina. Tijekom 2008. znatnija odstupanja dogodila su se u sferi investicija, odnosno planirane veličine nisu realizirane. U budućim razdobljima će se pristupiti izradi rebalansa plana poslovanja, te time svesti odstupanja od plana na najmanju moguću mjeru.

Društvo navodi da su za učinjene propuste u financijskim izvještajima poslovnog razdoblja 2008. provedeni ispravci u 2009., u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Vezano za iskazivanje rashoda za usluge tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona, Društvo obrazlaže da su navedeni rashodi evidentirani na investicijama jer su se mali i izvanredni popravci putničkih vagona vremenski poklopili s investicijskim ulaganjima, te su tretirani kao sastavni dio cjelokupnog popravka. Uбудuće će se strogo razgraničavati mali i izvanredni popravci od investicijskog ulaganja, bez obzira što se vremenski poklapaju.

3. Rashodi

3.1. Rashodi su planirani u iznosu 916.395.000,00 kn, a u financijskim izvještajima su iskazani u iznosu 904.525.740,00 kn. Odnose se na materijalne troškove u iznosu 650.745.434,00 kn, troškove zaposlenika u iznosu 130.068.675,00 kn, amortizaciju u iznosu 69.679.193,00 kn, financijske rashode u iznosu 12.289.372,00 kn, druge poslovne rashode u iznosu 5.660.259,00 kn, vrijednosno usklađivanje kratkotrajne imovine u iznosu 299.439,00 kn, te druge troškove u iznosu 35.783.368,00 kn. Nepravilnosti su utvrđene u dijelu rashoda koje se odnose na troškove prijevoza, troškove usluga čuvanja imovine, troškove zaposlenika, te tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona.

- Troškovi prijevoza na prugama gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove i troškovi prijevoza na području Grada Zagreba

Odredbama članka 39. Zakona o željeznici (Narodne novine 123/03, 194/03, 30/04, 79/07 i 75/09), propisano je da su usluge željezničkog prijevoza putnika od posebnog državnog interesa. Također je propisano, da Vlada Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nadoknađuju željezničkim prijevoznicima dio troškova za obavljanje prometa na prugama, gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove. U svrhu provođenja programa poticanja željezničkog putničkog prijevoza, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture je u ožujku 2008. s Društvom zaključilo ugovor o pružanju usluga od posebnog državnog interesa za obavljanje željezničkog prijevoza putnika. Na temelju ugovora spomenuto Ministarstvo je prema pojedinačnim mjesečnim zahtjevima doznačilo Društvu 400.000.000,00 kn u jednakim iznosima, za pokriće troškova u obavljanju prometa na prugama gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove. Podaci o procjeni planiranih prihoda i troškova vlakova prema pojedinim prugama, sastavni su dio ugovora. Društvo se obvezalo pratiti prihode i troškove pojedinih vlakova, te u dogovoru s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i uz suglasnost Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, smanjivati broj nerentabilnih vlakova. Također se obvezalo provoditi sustav mjera za povećanje prihoda i smanjenje troškova prijevoza, te o rezultatima mjera tromjesečno izvješćivati Ministarstvo. U 2008. Društvo nije Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture dostavljalo tromjesečne izvještaje o provođenju sustava mjera za povećanje prihoda i smanjenje troškova prijevoza, te o rezultatima primjene mjera. Prema obrazloženju odgovorne osobe za kontroling i financije, Društvo prati prihode i troškove po vlakovima, odnosno prugama kojima vlak prometuje i s Ministarstvom razmatra mogućnosti rješavanja pitanja nerentabilnih pruga, odnosno ukidanja pojedinih vlakova na relacijama gdje je prihod od prijevoza putnika u odnosu na trošak zanemariv.

Za sufinanciranje rashoda prigradskog prijevoza na području Grada Zagreba zaključen je ugovor i dodatak ugovoru između Društva, Grada Zagreba i društva Zagrebački Holding u travnju i kolovozu 2008. Prema odredbama ugovora, ugovoreno je da će Grad Zagreb sufinancirati troškove uključivanja željeznice u sustav javnog gradskog prijevoza putnika (pretplatne karte za prijevoz) u iznosu 90.000.000,00 kn. Ugovorom se Društvo obvezalo tromjesečno dostavljati podatke o ostvarenju prijevoza putnika, što nije učinjeno.

Državni ured za reviziju predlaže dostavljati tromjesečno izvještaj o provođenju sustava mjera za povećanje prihoda i smanjenje troškova prijevoza na prugama gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove i rezultatima primjene navedenih mjera Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture, te dostavljati Gradu Zagrebu podatke o ostvarenju prigradskog prijevoza, u skladu s ugovorom.

- Troškovi usluga čuvanja imovine

U okviru materijalnih troškova, troškovi usluga čuvanja imovine ostvareni su u iznosu 3.240.658,00 kn. Odnose se na čuvanje poslovnih prostorija i usluge pratnje vlaka. Usluge su obavljene na temelju ugovora zaključenog u listopadu 2007. između pet društava iz sustava Hrvatskih željeznica kao naručitelja usluga s društvom izvršiteljem usluga, koje je bilo povezano društvo u vlasništvu Hrvatskih željeznica, a nakon privatizacije od listopada 2007. postalo je samostalno trgovačko društvo u većinskom vlasništvu zaposlenika. Ugovor o čuvanju imovine zaključen je na razdoblje tri godine, u skladu s donesenim programom privatizacije povezanih društava Hrvatskih željeznica iz veljače 2006. i uvjetima navedenim u natječaju o prodaji povezanog društva. S obzirom da društva navedena u programu privatizacije ovise najvećim dijelom o poslovanju s društvima iz sustava Hrvatskih željeznica, radi osiguranja stabilnog izvora prihoda, Hrvatske željeznice obvezale su se na zaključenje ugovora o izvršenju usluga iz djelatnosti društava koja se privatiziraju na rok tri godine, u skladu sa zakonom i tržišnim uvjetima.

Također je određeno da će se na temelju navedenog ugovora zaključiti posebni godišnji dodatak ugovoru za svako društvo naručitelja. Društvo nije zaključilo dodatak ugovoru. Usluge čuvanja imovine i druge usluge iz djelatnosti izvršitelja obavljane su u 2008. na temelju osnovnog ugovora u kojem je navedena cijena prema vrstama usluga, godišnja vrijednost i ukupna vrijednost zaključenog ugovora za sve naručitelje za tri godine. Ugovorena je cijena sata čuvanja imovine u iznosu od 35,56 do 50,63 kn, bez poreza na dodanu vrijednost, ovisno radi li se o zaštiti prema pravilniku o unutarnjem redu ili zaštiti prema odredbama Zakona o privatnoj zaštiti, te o vrsti turnusa zaštite (turnus A, B, 8 sati, 12/24-12/48 sati, 15-7 sati). Usluge čuvanja imovine nisu u potpunosti obračunane u skladu s ugovorom i ponudom ponuditelja. Pregledom ispostavljenih računa izvršitelja usluge utvrđeno je da su u pojedinim slučajevima obračunavani troškovi dnevnica zaposlenika izvršitelja usluge, koji nisu navedeni u ponudi ni ugovoreni.

Državni ured za reviziju nalaže plaćanje usluga u skladu s ponudom i ugovorom. Mišljenja je da je visina naknade za usluge čuvanja imovine veća u odnosu na druge gospodarske subjekte koji navedene usluge pružaju na tržištu, što nije u skladu s programom privatizacije kojim je određeno da će se zaključiti ugovor o izvršenju usluga u skladu sa zakonom i tržišnim uvjetima. Državni ured za reviziju predlaže preispitati visinu naknade za usluge čuvanja imovine, radi mogućih ušteda sredstava i poslovanja u skladu s tržišnim uvjetima. Također, predlaže se za usluge iz djelatnosti izvršitelja zaključiti dodatak ugovoru u skladu s odredbama osnovnog ugovora.

- Troškovi tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona

Troškovi tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona ostvareni u iznosu 101.136.103,00 kn odnose se na usluge tekućeg održavanja putničkih vagona u iznosu 85.356.790,00 kn i investicijskog održavanja putničkih vagona u iznosu 15.779.313,00 kn.

Tekuće i investicijsko održavanje putničkih vagona obuhvaća usluge kontrolnih pregleda (P1, P2 i MP-mali popravak), izvanredne popravke vagona, produljenje roka redovitih popravaka vagona, te čišćenje i održavanje putničkih vagona. Za istovrsne usluge tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona s dva povezana društva ugovorene su različite cijene usluga radne snage po norma satu, različite cijene usluga malog popravka jednake serije vagona, te različite cijene usluga kontrolnih pregleda putničkih vagona. Također, kod nabave usluga pregleda i ispitivanja vagona pri ulazu u radionicu na izvanredni popravak nije postupljeno jednako, jer je s jednim izvršiteljem naknada za navedene usluge ugovorena, a s drugim nije. Za nabavu usluga pregleda i ispitivanja vagona kod ulaza u radionicu prigodom izvanrednih popravka nisu doneseni jasni kriteriji prema kojima bi se obračunavao utrošak radne snage, što je rezultiralo primjenom različitih količina potrebnog vremena i različitih iznosa naknada tijekom 2007., 2008. i 2009.

Prema obrazloženju odgovorne osobe poslovne jedinice tehnologija, cijene usluga ugovorene su na temelju normativa rada iz prethodnih razdoblja, kada su Hrvatske željeznice bile jedno društvo, uz napomenu da tehnologija rada, tehnološka opremljenost i složenost poslova uvjetuje normative koje izvoditelji ne mogu mijenjati. Pri izradi godišnjeg plana održavanja vagona, obavlja se podjela prema stanju oštećenja i prometovanja vagona, te prema tehničko-tehnološkoj opremljenost i kapacitetu radionica izvršitelja usluga.

Državni ured za reviziju je mišljenja da bi, bez obzira na izvršitelja usluge i njihovu tehničko tehnološku opremljenost, cijena usluga tekućeg i investicijskog održavanja, što se odnose na mali popravak i usluge kontrolnog pregleda trebala biti jednaka, s obzirom da su usluge detaljno navedene u opisu radova u skladu s uputom za kontrolne preglede i redovite popravke željezničkih vozila. Predlaže, radi uštede sredstava, preispitati ugovorene cijene usluga za istovrsne preglede i popravke vagona, te s izvršiteljima za jednake vrste usluga ugovoriti jednake jedinične cijene prema najpovoljnijoj cijeni, koja predstavlja najnižu cijenu za istu vrstu usluge. Nadalje, predlaže donijeti jasne kriterije i primijeniti model obračuna utroška radne snage za obavljanje usluga pregleda i ispitivanja vagona pri ulazu u radionicu na izvanredni popravak kojim će se nedvojbeno i objektivno utvrditi vrijeme potrebno za obavljanje navedenih usluga i iznos naknade.

- Zaduživanje i korištenje sredstava

Društvo se zadužilo kod inozemnog društva specijaliziranog za financiranje željeznica. Stanje zaduženosti na početku 2008. iznosilo je 10.000.000 EUR ili 73.244.250,00 kn. U 2008. Društvo se je zadužilo u iznosu 15.000.000 EUR ili 109.866.375,00 kn, te je koncem 2008. ukupno zaduženje iznosilo 25.000.000 EUR ili 183.110.625,00 kn, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke. Ugovoreni rok povrata zajmova je u 2016. i 2017., jednokratnom otplatom, a sredstva su namijenjena za financiranje modernizacije putničkih vagona.

Na temelju suglasnosti Vlade Republike Hrvatske, Društvo je u prosincu 2006. zaključilo ugovor o zajmu, prema kojem je zajmodavac odobrio Društvu 10.000.000 EUR za popravak jedanaest putničkih vagona. Ugovorena je kamatna stopa 3,67% do travnja 2007., nakon toga 6-mjesečni Euribor uz odbitak 6,15 osnovnih bodova, a troškovi naknade zajma u visini 0,5% godišnje. U prosincu 2006. zajmodavac je doznačio ugovorena sredstva. Tijekom 2007. iskorištena su sredstva zajma u iznosu 2.138.148 EUR, a u srpnju 2007. sredstava zajma u iznosu 7.861.852 EUR oročena su na mjesec dana (uz 5,0% fiksnu kamatu), na temelju ugovora zaključenom s poslovnom bankom.

Nakon isteka roka navedenog ugovora, zaključeno je još dvanaest dodataka ugovoru, prema kojima su sredstava zajma (uvećana za kamate i umanjena za isplate dijela depozita) oročavana do konca ožujka 2009. Stanje oročenog zajma na koncu 2007. iznosilo je s kamatama 7.926.603 EUR. U 2008. iskorištena su sredstva zajma u iznosu 1.850.000 EUR, te je na koncu 2008. stanje oročenog zajma s kamatama iznosilo 6.511.860 EUR. Usluge velikog popravka i modernizacije 15 putničkih vagona (od kojih su za jedanaest vagona dobivena sredstva zajma), obavljene su na temelju ugovora s povezanim društvom iz prosinca 2006., uz ugovorenu cijenu u iznosu 85.452.544,00 kn, odnosno 104.252.104,00 kn s porezom na dodanu vrijednost. Usluge su obavljene i plaćene tijekom 2007. i 2008. u skladu s ugovorom. Plaćanje je izvršeno iz sredstava državnog proračuna za 2007. i 2008. u iznosu 61.939.334,00 kn, iz sredstava zajma u iznosu 29.193.242,00 kn ili 3.988.148 EUR i iz vlastitih sredstava u iznosu 13.119.528,00 kn.

Neurošena sredstva zajma (oročena sredstva s kamatama) na koncu 2008. iznosila su 6.511.860 EUR. Koncem ožujka 2009. neurošena sredstva zajma (s kamatama) u iznosu 6.583.609,33 EUR iskorištena su za plaćanje obveza prema ugovoru zaključenom s povezanim društvom u kolovozu 2008.

Koncem 2007. Društvo je zatražilo od inozemnog društva sredstva za financiranje velikog popravka i modernizacije 15 putničkih vagona, te je inozemno društvo u prosincu 2007. jednostrano potpisalo ugovor o zajmu i koncem prosinca 2007. doznačilo sredstva u iznosu 15.000.000 EUR ili 109.273.500,00 kn na privremeni račun kod poslovne banke. U veljači 2008. poslovna banka doznačila je sredstva s privremenog računa banke na račun Društva, te je između Društva i poslovne banke zaključen ugovor o deviznom nenamjenskom oročenom depozitu. Prema ugovoru, Društvo je oročilo sredstva u iznosu 15.000.000 EUR na jednu godinu, uz 6,0% godišnju promjenjivu kamatu i mogućnost prijevremenog raskida ugovora. Nakon donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2008. (Narodne novine 28/08 i 82/08), Vlada Republike Hrvatske donijela je 10. travnja 2008. Odluku o davanju suglasnosti Društvu za zaduživanje u inozemstvu u iznosu 15.000.000 EUR. Društvo je 16. travnja 2008. potpisalo ugovor o zajmu. Ugovorena je kamatna stopa 4,67% do travnja 2008., nakon toga 6-mjesečni Euribor uz odbitak 8,05 osnovnih bodova, uz polugodišnji obračun. Zajam je realiziran prije pribavljenosti suglasnosti Vlade Republike Hrvatske za zaduženje, što nije u skladu s odredbama članka 94. Zakona o proračunu (Narodne novine 96/03 i 87/08), kojim je propisano da pravna osoba u većinskom izravnom ili neizravnom državnom vlasništvu zaključuje kreditne poslove ili daje jamstva na osnovi suglasnosti Vlade Republike Hrvatske, ako vrijednost posla ili jamstvo prelazi iznos utvrđen Zakonom o izvršavanju državnog proračuna. Usluge velikog popravka i modernizacije 15 putničkih vagona, za koje je Društvo pribavilo sredstva navedenog zajma, ugovorene su u iznosu 123.988.944,00 kn, odnosno 151.266.512,00 kn s porezom na dodanu vrijednost, na temelju ugovora iz kolovoza 2007., zaključenog s povezanim društvom.

Usluge su obavljene tijekom 2008. i 2009. u skladu s ugovorom. Plaćanje je obavljeno iz sredstava državnog proračuna za 2008. u iznosu 10.924.574,00 kn, iz sredstava zajma iz 2006. u iznosu 48.997.053,00 kn ili 6.583.609,33 EUR, sredstava zajma iz 2008. u iznosu 73.012.000,00 kn ili 10.000.000 EUR, te iz vlastitih sredstava u iznosu 18.332.885,00 kn.

Sredstva zajma dobivena na temelju ugovora iz travnja 2008. nisu korištena tijekom 2008., jer su obavljene usluge plaćene iz drugih izvora financiranja (sredstvima državnog proračuna, sredstvima dobivenog zajma iz 2006., te iz vlastitih sredstava). Stanje oročenog zajma na koncu 2008. s kamatama iznosilo je 15.778.706,89 EUR. Tijekom 2009. zaključeno je šest dodataka ugovoru, kojima su sredstva depozita oročena do konca 2009. U 2009. oročena sredstva zajma isplaćena su u iznosu 10.000.000 EUR, te je stanje zajma s kamatama koncem rujna 2009. iznosilo 6.314.722,11 EUR.

Usluge modernizacije 26 putničkih vagona su obavljene i plaćene u skladu sa zaključenim ugovorima. Sredstva zajmova u iznosu 25.000.000 EUR namijenjena financiranju navedenih usluga, nisu korištena prema dinamici realizacije programa ulaganja u modernizaciju putničkih vagona, niti su iskorištena u cijelosti, što nije u skladu s investicijskim odlukama i planiranim namjenama. Na koncu 2008. stanje oročenih sredstava zajma s kamatama iznosilo je 22.290.566,89 EUR, od čega se 6.511.860 EUR odnosilo na zajam dobiven koncem 2006., a 15.778.706,89 EUR na zajam iz 2008. Nakon podmirivanja ugovorenih i obavljenih usluga, neutrošena sredstva oročenog zajma koncem rujna 2009. su iznosila 6.314.722,11 EUR. Prema obrazloženju Društva, sredstva zajma oročena su radi pokrića troškova kamata po zajmu, pri čemu je kamata u visini 6,0% na oročena sredstva bila veća od kamata po zajmu u visini 4,67%, te su prihodi od kamata na oročena sredstva u razdoblju od veljače 2008. do rujna 2009. iznosili 1.314.722,11 EUR, a troškovi kamata u istom razdoblju iznosili su 1.181.246,36 EUR. Na temelju činjenice da su dijelom sredstva osigurana iz zajma, u Državnom proračunu za 2009. za modernizaciju putničkih vagona planirana su sredstva u iznosu 27.700.000,00 kn, a ukupna ulaganja prema planu investicija Društva planirana su u iznosu 112.200.000,00 kn.

Državni ured za reviziju je mišljenja da su sredstva zajmova trebala u cijelosti biti iskorištena za plaćanja u skladu s investicijskim odlukama i planiranim namjenama, prema pojedinačno zaključenim ugovorima o zajmu i zaključenim ugovorima o uslugama modernizacije i popravaka putničkih vagona, umjesto što su oročavana. Predlaže u cilju ekonomičnog, racionalnog i pravodobnog trošenja sredstava zajma, prije zaduživanja detaljno razraditi i pripremiti planove ulaganja i financiranja, te uskladiti dinamiku realizacije projekata s dinamikom korištenja sredstava zajma i podmirjenja obveza prema dobavljačima, kako bi se u predviđenim rokovima ostvarili planirani ciljevi ulaganja. Nalaže pravodobno pribaviti suglasnost Vlade Republike Hrvatske, u skladu s odredbama Zakona o proračunu.

- 3.2. *Društvo prihvaća prijedlog Državnog ureda za reviziju vezano za tromjesečno dostavljanje izvješća Ministarstvu mora, prometna i infrastrukture i Gradu Zagrebu o troškovima i prihodima nastalim na prugama gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove, odnosno podatke o ostvarenju prigradskog prijevoza. Navedena izvješća se nisu redovito dostavljala jer ugovori između Društva i Ministarstva mora, prometna i Infrastrukture i ugovor s Gradom Zagrebom nisu zaključeni u predviđenom roku, te su tako izostala izvješća o troškovima. Mjesečno doznačena sredstva iz državnog proračuna pravdala su se računima usluga redovito, u tekućem mjesecu za prethodni.*

Vežano za troškove usluga čuvanja imovine Društvo prihvaća nalaz i prijedlog da se plaćanje usluga uskladi s ponudom i ugovorom, te zaključi dodatak osnovnom ugovoru. Obrazlaže da je osnovni ugovor s pružateljem usluga zaključen na tri godine s obvezom zaključenja posebnog dodatka na godišnjoj razini za opseg usluga koje su predmet osnovnog ugovora, ali ne i cijene usluga. Dodatak ugovora je u proceduri, odnosno potpisan je od strane Društva i trenutno se nalazi na potpisu u društvu pružatelja usluga. Vežano za plaćanje dnevnica pružatelju usluge, a što nije u skladu s ponudom, obrazlaže se da je broj dnevnica minimalan i vežan je za pružanje usluge koja ugovorom nije dovoljno precizirana, dok je plaćanje drugih usluga obavljeno u skladu s ponudom i ugovorom.

Vežano za ugovorene cijene usluga čuvanja imovine obrazlaže da je navedeni komercijalni ugovor zaključen na razdoblje od tri godine na razini tržišnih cijena u godini koja je prethodila privatizaciji društva izvršitelja usluga i to pod jednakim uvjetima i cijenama za sva društva, pravne sljednike društva Hrvatske željeznice.

Vežano za troškove tekućeg i investicijsko održavanja putničkih vagona Društvo obrazlaže da navedene usluge obavljaju dva društva. U pravilu, kontrolne preglede, manje zahtjevne male popravke (manja cijena) i izvanredne popravke obavlja jedno društvo, a zahtjevnije male popravke i izvanredne popravke obavlja drugo društvo. Prilikom izrade godišnjeg plana i prijedloga radionice u kojoj će se radovi obavljati, za prvo društvo se zbog tehničko – tehnološke opremljenosti i malog kapaciteta radionice odabiru vagoni nakon obavljenog velikog ili srednjeg popravka (investicijsko ulaganje novčanih sredstava), a odabrani vagoni prometovali su 12 ili 18 mjeseci i nemaju većih oštećenja na interijeru i oplati vagona (dodatni radovi izvan opisa radova i ugrađeni materijal su minimalni). Za drugo društvo odabiru se vagoni koji su nakon investicijskog ulaganja novčanih sredstava i nakon obavljenog jednog, dva ili tri mala pregleda prometovali od 24 do 48 mjeseci. Kod ovih vagona se pojavljuju značajnija oštećenja i dodatni radovi i ugrađeni materijal je veći. Kod vagona upućenih na mali pregled kod navedenog pružatelja usluga čest slučaj je zamjena monoblok kotača i kočnih diskova (prvo društvo nije osposobljeno za obavljanje ovih vrsta poslova), promjena podnih i zidnih obloga, te većih zahvata na interijeru. Iz svega navedenog proizlazi i veća ukupna cijena pojedinog kontrolnog pregleda. Ako bi takve vagone slali u prvo društvo na obavljanje usluge malog popravka, to bi društvo obavilo dio radova za koje je tehnički osposobljen, dok bi zbog radova koje ne može obaviti, vagon upućivao u drugo društvo na završetak radova. Navedenim načinom rada produžuje se vrijeme zadržavanja vagona na popravku, što utječe na potrebnu raspoloživost vagona za vožni red i u konačnici zbog dodatnih radova cijena bi bila veća nego da je izravno vagon upućen na popravak u drugo društvo bez posredovanja prvog. Dnevno je zbog popravaka iz prometa isključeno i preko 50 vagona u kontinuitetu. Radionica prvog društva nije tehnološki osposobljena za zahtjevnije radove na interijeru, popravak elemenata kočnice, ispitivanje amortizera, zavarivačke radove posuda pod tlakom, vodovodne instalacije, obavljanje kišne probe i drugo. Prema nazivu kontrolnog pregleda (P1, P2, MP) i izvanrednog popravka IP ne može se zaključiti da se radi o istovrsnim uslugama. Svaka usluga kontrolnog pregleda sastoji se od ugovorene usluge prema definiranom opisu obaveznih radova i radova koji se utvrde na licu mjesta a potrebno ih je dodatno napraviti kako bi se ispravan vagon vratio u promet. Prema navedenom niti jedna usluga kontrolnog pregleda ne može se obaviti prema istoj cijeni. Prvo društvo koje popravke obavlja prema uvjetno rečeno manjoj cijeni nema dovoljan kapacitet, ima nedostatak rezervnih dijelova, te je Društvo zbog nedovoljne raspoloživosti putničkih vagona prinuđeno neplanirano obavljati kontrolne preglede i izvanredne popravke i u drugom društvu prema višim cijenama.

Vagoni se neplanirano šalju u drugo društvo na popravak ako popravak traje dva dana iz razloga što bi morali čekati 20 dana da prvo društvo primi vagon na popravak. Izgubljena dobit od vagona koji nije u prometu je višestruko veća od troška popravka. Nadalje, problem je u kvaliteti popravka koja utječe na broj izvanrednih popravaka i ukupnu godišnju cijenu tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona. Radionica prvog društva kroz cijelu godinu 24 sata koristi manevarsku lokomotivu s osobljem za postavljanje i izvlačenje vagona iz radionice čije usluge Društvo posebno plaća prema godišnjim komercijalnim ugovorima povezanim društvima HŽ Vuča vlakova i HŽ Cargo, dok drugo društvo koje obavlja usluge popravka ima vlastitu manevarsku lokomotivu s osobljem čiji trošak utječe i na cijenu popravka vagona. Prema navedenom najpovoljnija cijena pojedinog popravka nije jedini kriterij uspješnog popravka vagona. Osim cijene, na uspješno poslovanje Društva utječe kvaliteta popravka prijevoznih sredstava i svakodnevna raspoloživost koja je povezana s brojem prevezenih putnika i prihodom koji društvo ostvaruje. Na primjer, u prosincu 2009. zbog vremenskih uvjeta koji su uzrokovali različite kvarove iz prometa je bilo dnevno isključeno i do 80 vagona sa sjedalima, nedostajalo je i do deset elektromotornih vlakova, zbog nedovoljne raspoloživosti putničkih vagona i održivosti voznog reda vlakova Društvo je upućivalo vagone na popravak po principu ranije gotovosti u navedena društva kao bi se što prije normalizirao prijevoz putnika. Na različite cijene usluga održavanja željezničkih vozila utječu različite cijene i normativi rada koji su naslijeđeni iz bivšeg sustava Hrvatskih željeznica i koje društva za održavanje ne žele ili ne mogu mijenjati, jer se prema njihovim obrazloženjima do danas tehnologija rada i tehnološka opremljenost radionica za popravak nije mijenjala. Društvo pokušava svake godine putem povjerenstva za ugovaranje s pružateljima usluga održavanja smanjiti normative i uskladiti vrijednosti radova. Navedene zahtjeve pružatelji usluga ne prihvaćaju, te se zbog dugotrajnog procesa pregovaranja i godišnji ugovori potpisuju koncem godine. Cijelo vrijeme se vozila održavaju na temelju propisanih ciklusa održavanja željezničkih vozila, a zbog sigurnosti željezničkog prometa i poštivanja objavljenog voznog reda vlakova pri ovlaštenim radionicama (jedno društvo ima ovlaštenje, drugo ga društvo navodno ne posjeduje). Imajući ovakav položaj, pružatelji usluga izravno postavljaju uvjete po pitanju cijene održavanja, s čime je upoznato i društvo HŽ- Holding, te Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture. Cilj Društva je osigurati dovoljan broj tehnički ispravnih putničkih vagona za prometovanje prema dogovorenom voznom redu, kontinuirano poboljšavati kvalitetu prijevoznih sredstava ugradnjom kvalitetnih rezervnih dijelova, te smanjiti broj izvanrednih popravaka uz tržišno prihvatljive cijene održavanja.

Vežano za zaduživanje i korištenje sredstava Društvo prihvaća nalaz za pravodobnim pribavljanjem suglasnosti Vlade Republike Hrvatske, u skladu s odredbama Zakona o proračunu. U nastavku obrazlaže okolnosti koje su dovele do navedenog propusta, te navodi da je u skladu s odlukom uprave i suglasnosti nadzornog odbora Društvo zatražilo suglasnost Vlade Republike Hrvatske na zaduženje u iznosu 15.000.000 EUR za modernizaciju 15 putničkih vagona. Vlada Republike Hrvatske je načelno pristala na zaduženje, no kako su se procedure vezane za suglasnost odvijale u vrijeme pripreme i provođenja parlamentarnih izbora, kada Vlada Republike Hrvatske nije mogla donositi odluke, Društvo nije moglo ishoditi suglasnost Vlade Republike Hrvatske. Istodobno, inozemno društvo za financiranje željeznica je uvrstilo tražena sredstva u svoju godišnju kvotu (2007.), jednostrano je potpisalo ugovor i koncem 2007. dostavilo sredstva na privremeni račun u poslovnoj banci.

U veljači 2008. zbog maksimalnog isteka roka u kojem su se sredstva mogla zadržati na privremenom računu, poslovna banka je donijela odluku o prebacivanju sredstava s privremenog računa na račun Društva, koje u tom trenutku nije imalo suglasnost Vlade Republike Hrvatske, te ista sredstva nije niti koristio, ali ih je u očekivanju već načelno dane suglasnosti radi pokrića troškova kamata oročilo. U travnju 2008., nakon konstituiranja, Vlada Republike Hrvatske dala je suglasnost za zaključenje ugovora o zajmu, te je Društvo potpisalo ugovor dana 16. travnja 2008. Navedeno je razlog da je Društvo dobilo suglasnost Vlade Republike Hrvatske nakon primljenih, ali nekorištenih sredstva zajma. Društvo prihvaća mišljenje Državnog ureda za reviziju vezano za trošenje sredstva zajma u skladu s investicijskim odlukama i planiranim namjenama i prijedlog vezano za detaljnu razradu i pripremu planova ulaganja i financiranja prije zaduživanja, te usklađenje dinamike realizacije projekta s dinamikom korištenja sredstva. Društvo obrazlaže s obzirom da za predviđena ulaganja nisu bila osigurana sredstva u 2007., dio planiranih ulaganja prolongiran je za 2008., a zbog objektivnih okolnosti (donošenje poslovnog plana sredinom godine, te kašnjenja vezana za zaključenje ugovora) koje su utjecale na sporiju realizaciju, dio planiranih ulaganja iz 2008. prenesen je u 2009. U razdoblju 2008. do 2009. Društvo je izvršilo svoje ugovorene obveze prema zajmodavcu vezano za modernizaciju vagona i opravdao ukupno povučena sredstva zajma.

U navedenom razdoblju Društvo je imalo različite izvore financiranja investicija (zajam koji se povlači u cijelosti jednokratno, državni proračun i vlastita sredstva) te je radi raskoraka ukupnog priljeva sredstava i sporije fizičke realizacije došlo do trenutnog viška sredstava, koji se radi troškova na ime kamata zajma oročavao. Pritom je Društvo nastavilo uredno ispunjavati svoje obveze prema dobavljačima. Na temelju navedenog, Društvu je u 2009. iz državnog proračuna osigurano znatno manje sredstva za modernizaciju vagona (2007. u iznosu 141.000.000,00 kn, 2008. u iznosu 109.000.000,00 kn, a 2009. u iznosu 33.200.000,00 kn).

4. Postupci javne nabave

- 4.1. Donesen je plan nabave materijala i sitnog inventara i plan investicijskih ulaganja u ukupnoj vrijednosti 407.058.000,00 kn. Donesene su odluke o početku postupka javne nabave u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi (Narodne novine 117/01, 197/03, 92/05, 110/07 i 125/08). Ukupna vrijednost nabave roba, radova i usluga, te ulaganja u dugotrajnu imovinu u 2008. iznosila je 887.653.288,00 kn, od čega se na nabavu evidentiranu na rashodima poslovanja za 2008. odnosi 638.470.984,00 kn, a nabavu evidentiranu na ulaganjima u dugotrajnu imovinu 249.182.304,00 kn. Pojedini rashodi i ulaganja u dugotrajnu imovinu su ostvareni na temelju zaključenih ugovora čija je realizacija započela u 2007. Nabava roba, radova i usluga obavljena je prema planiranim iznosima i pozicijama iz financijskog plana.

Društvo je sastavilo godišnje izvješće o javnoj nabavi koje je objavljeno u elektroničkom oglasniku javne nabave u Narodnim novinama i u ožujku 2009. dostavljeno Upravi za javnu nabavu Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva. Ustrojena je evidencija zaključenih ugovora male i velike vrijednosti. Prema navedenoj evidenciji, u 2008. je ugovorena nabava roba, radova i usluga u ukupnoj vrijednosti 710.385.375,00 kn. Za nabave procijenjene vrijednosti do 70.000,00 kn ustrojena je evidencija prema kojoj je ugovorena vrijednost nabave u iznosu 2.742.602,00 kn.

Ukupno ugovorena vrijednost nabave iznosila je 713.127.977,00 kn, od čega se na nabavu od povezanih društava odnosi 698.123.558,00 kn ili 97,9%, a na nabavu od drugih gospodarskih subjekata 15.004.419,00 kn ili 2,1%. Nabava od povezanih društava obavljena je na temelju Zakona o javnoj nabavi, najvećim dijelom odredbama članka 114. i 116., te za postupke započete u 2007. na temelju odredbi navedenog Zakona koje su primjenjivane u 2007.

Odredbama članka 114. je propisano da se odredbe navedenog Zakona ne primjenjuju na javnu nabavu robe, radova ili usluga koju naručitelj obavlja od povezanog društva, pod uvjetom da najmanje 80,0% ostvarenog prosječnog prihoda povezanog društva u odnosu na usluge, robu i radove za prethodne tri godine potječe od pružanja tih usluga, radova i isporuka roba društvima s kojima je povezano. Ako za prethodne tri godine ne postoje pokazatelji prihoda, jer povezano društvo tada nije bilo osnovano ili je tek započelo obavljati svoju djelatnost, dovoljno je ako društvo učini vjerojatnim da je izgledno postizanje naznačenog prihoda. Ako nabavu istovrsnih usluga, robe ili radova obavlja više društava povezanih s naručiteljem, onda se postotak izračunava uz uvažavanje ukupnog prihoda svih povezanih društava. Odredbom članka 116. stavka 1. točke 3. je propisano da naručitelji mogu primijeniti pregovarački postupak javne nabave bez prethodne objave ako iz tehničkih ili umjetničkih razloga, odnosno radi zaštite isključivih prava, nabavu može izvršiti samo određeni gospodarski subjekt.

Za nabavu roba, radova i usluga, koje je objedinjeno za povezana društva provelo društvo HŽ Holding d.o.o., zaključeni su ugovori za Društvo u vrijednosti 2.390.187,00 kn.

U 2008. odlukom Društva poništeno je deset postupaka javne nabave, u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi. Postupci nabave najvećim dijelom su poništeni jer su zaprimljene ponude po cijeni bile iznad planiranih sredstava za nabavu, nisu zadovoljavale uvjete iz dokumentacije za nadmetanje (tehnički uvjeti) i jer je pristiglo više ponuda za isto nadmetanja u jednakoj vrijednosti. Rješenjem Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave poništen je jedan otvoreni postupak javne nabave zbog nedostatka u dokumentaciji za nadmetanje (opis predmeta nabave i dokazi sposobnosti), radnji naručitelja kojima je povrijedio prava žalitelja i utjecao na ravnopravnost ponuditelja i tržišno natjecanje.

Ugovori o nabavi usluga s povezanim društvima u vrijednosti 552.050.220,00 kn, koji se odnose na kontinuirane usluge vuče vlakova u iznosu 416.000.000,00 kn, usluge tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona u vrijednosti 78.512.807,00 kn, usluge tehničkog pregleda i održavanja vagona u iznosu 25.000.000,00 kn, usluge manevarskog rada i pripreme vagona i vlakova za promet u iznosu 23.000.000,00 kn, ugostiteljskih usluga u vlakovima 4.129.973,00 kn, te informatičke usluge u iznosu 5.407.440,00 kn su zaključeni koncem ili nakon isteka poslovne godine. Do zaključenja ugovora, navedene usluge su tijekom 2008. obavljane na temelju zaključenih protokola ili na temelju ugovora zaključenih ranijih godina. U 2008. usluge tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona u vrijednosti 72.616.390,00 kn obavljala su dva povezana društva, bez pravodobno zaključenog ugovora i pravodobno pribavljenog jamstva za dobro izvršenje ugovora. Usluge su obavljane na temelju zaključenih protokola iz siječnja 2008., kojima je određeno da će se do zaključenja ugovora o nabavi usluga tekućeg i investicijskog održavanja za 2008. primjenjivati cijene usluga i uvjeti iz ugovora koji se primjenjivao u 2007.

Nabava usluga tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona (kontrolnih pregleda, izvanrednih popravaka vagona, te produljenja roka redovitih popravaka vagona) je obavljena primjenom odredbe članka 5. stavak 2. točka 6. Zakona o javnoj nabavi, kojom je propisano da se nabava od povezanog društva, uz propisane uvjete, neće smatrati djelatnošću u području prometa. Provedena su dva postupka nabave. Planirani rok provedbe postupka nabave usluga tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona bio je do veljače 2008. Navedeni rok nije poštivan, jer su kod oba postupka nabave odluke o odabiru ponude donesene u rujnu 2008., a s ponuditeljima su zaključeni ugovori u listopadu 2008. s jednim, te u prosincu 2008. s drugim povezanim društvom. Ugovori su zaključeni u skladu s ponudama. Određeno je da ugovori stupaju na snagu potpisom ugovornih strana, a primjenjuju se od siječnja do konca prosinca 2008., uz uvjet da izvršitelji usluga dostave jamstvo Društvu za dobro izvršenje ugovora kao i pravodobno otklanjanje nedostataka u jamstvenom roku. Jedan izvršitelj dostavio je Društvu jamstvo u visini 10,0% vrijednosti ugovora u studenome 2008., što je deset mjeseci nakon što su se usluge obavljale, a drugi u siječnju 2009., odnosno nakon isteka razdoblja za koje su usluge ugovorene. S jednim povezanim društvom zaključen je ugovor o nabavi usluga tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona za 2008. i nabavu materijala u vrijednosti 40.000.000,00 kn. Od ukupne vrijednosti na usluge održavanja odnosilo se 27.200.000,00 kn, a na nabavu materijala 12.800.000,00 kn. Materijal je ponuđen bez količine i jediničnih cijena. Ponuditelj je obrazložio da u ponuđene jedinične cijene nije uključen osnovni i potrošni materijal jer informatički sustav ne podržava takav način obračuna obavljenih usluga, te je od Društva zatraženo da odustane od zahtjeva za jediničnim cijenama materijala. Povjerenstvo za provedbu postupka nabave je prihvatilo navedenu ponudu. Uz račune izvršitelja usluga priložena je dokumentacija o obavljenim uslugama u skladu s ugovorom.

Usluge povezanih društava u 2008. u vrijednosti 467.491.160,00 kn, koje se odnose na usluge vuče vlakova, tehničkog pregleda, usluge manevra (pomicanja i premještaja) vagona, te informatičke usluge obavljane su na temelju okvirno određenih cijena bez vrsta, količina i jediničnih cijena usluga, te bez pregleda i dokumentacije iz koje bi se nedvojbeno moglo utvrditi stvarno obavljene količine i vrste usluga.

Ulaganja u putničke vagone u pojedinim slučajevima obavljena su prije zaključenja ugovora o nabavi usluga s povezanim društvom. Odnose se na investicijsko ulaganje za nabavu usluge velikog popravka jedanaest putničkih vagona, nabavu usluga srednjeg popravka 66 putničkih vagona, te nabavu usluga ugradnje kočnica. Radovi i usluge na uređenju kolodvorskih zgrada u Splitu, Karlovcu i Zagrebu u ukupnoj vrijednosti 4.222.580,00 kn nisu obavljeni u ugovorenim rokovima. Do kašnjenja je došlo zbog dodatnog ugovaranja i obavljanja izvan troškovničkih i nepredviđenih radova, više ugovorenih radova i nedovoljne pripremljenosti Društva za izvođenje radova radi izmjene i dopuna projekata, nepripremljenog prostora za izvođenje radova, te nepribavljanja propisanih dozvola Uprave za kulturnu baštinu.

Državni ured za reviziju predlaže prije provođenja nabave radova i usluga pravodobno poduzeti i kvalitetno pripremiti sve potrebne pripremne radnje vezano za izradu cjelovitog projekta, donošenje i provedbu projekta, te pribavljanje potrebnih dozvola kako bi izvoditelji radova bili uvedeni u posao neposredno nakon potpisa ugovora o nabavi, a radovi obavljeni u skladu s ugovorenim rokovima. Nalaže ugovoriti cijene usluga prema vrstama, količinama i jediničnim cijenama, te plaćanja obavljati prema stvarno obavljenim uslugama.

Nadalje, nalaže pravodobno provesti postupke nabave i ugovaranja usluga, te zaključiti ugovore za tekuću poslovnu godinu, kako bi se utvrdila prava i obveze Društva i izvršitelja usluge, te omogućilo praćenje ostvarenih s planiranim i ugovorenim uslugama. Mišljenja je da je u postupku nabave usluga tekućeg i investicijskog održavanja od ponuditelja trebalo zatražiti vrste, količine i jedinične cijene materijala, jer se radi o redovitim i kontinuiranim uslugama popravaka za koje je unaprijed opisan opseg, te vrsta usluga i radova.

- 4.2. *Društvo prihvaća prijedlog Državnog ureda za reviziju vezano za pravodobno izvršavanje potrebnih predradnji za izvođenje cjelovitog projekta, te pravodobnog pribavljanja svih dozvola kako bi izvođači mogli odmah po zaključenju ugovora pristupiti izvođenju radova i iste realizirati u ugovorenim rokovima. Obrazlaže da se u pojedinim slučajevima radilo o objektivnim okolnostima koje su dovele do kašnjenja u izvođenju radova. Primjerice, pri obnovi željezničkog kolodvora u Splitu tek je naknadno uvjetovano ishodaenje dozvole od Zavoda za zaštitu spomenika kulture. Događa se da se pri početku radova utvrde potrebe za dodatnim radovima iz okolnosti koje nisu bile ranije uočene ni projektom predviđene. Postoje i slučajevi gdje se naknadno tražilo od sindikata da se prostori koje koriste zaposlenici ureda na primjeren način. S obzirom na navedeno Društvo nastoji u daljnjim aktivnostima predvidjeti sve potrebne radnje, kako bi se skratili rokovi izvođenja radova i istodobno osigurala tražena kvaliteta.*

Vežano za zaključenje ugovora s ovisnim društvima, Društvo obrazlaže da je usporeno donošenje poslovnog plana nužno uvjetovalo usporavanje aktivnosti oko ugovaranja, radi osiguranja financijskih sredstava, a koja se utvrđuju poslovnim planom. Također, teškoće u pravodobnom zaključenju ugovora s povezanim društvima proizlaze iz nastojanja da se što preciznije ugovori cijena sata rada, broj norma sati, cjenik materijala, normativi utrošenog i ugrađenog materijala, opseg i opravdanost dodatnog rada utvrđenog defektažom, što produljuje vrijeme ugovaranja. Na isto utječe i procedura davanja suglasnosti na provedeni postupak ugovaranja s ovisnim društvima koja je propisana od strane uprave društva HŽ Holding d.o.o. Društvo prihvaća nalaz vezano za obavljanje plaćanja prema stvarno obavljenim uslugama, te prema utvrđenim vrstama, količinama i jediničnim cijenama. Navodi da je Društvo tijekom 2009. za usluge tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona s ponuditeljima ugovorilo vrste i jedinične cijene materijala, količina ugrađenog materijala ovisila je o opsegu pojedine usluge, a plaćanje se obavljalo prema stvarno naručenim i obavljenim uslugama. Također, Društvo prihvaća nalaz vezano za pravodobno provođenje postupaka nabave i zaključivanje ugovora za tekuću godinu. Navodi da su do zaključivanja godišnjih ugovora za održavanje putničkih vagona u 2010. od povezanih društva tražena jamstva za dobro izvršenje ugovorenih obaveza i kvalitetno otklanjanje nedostataka u jamstvenom roku u obliku zadužnica ovjerenih kod javnog bilježnika. Društvo poduzima aktivnosti radi napretka i otklanjanja nedostataka i nepravilnosti.

III. MIŠLJENJE

1. Na temelju odredbi članka 4. i 7. Zakona o državnoj reviziji, obavljena je financijska revizija Društva za 2008. Revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje. Izraženo je uvjetno mišljenje.
2. Postupci revizije su provedeni u skladu s INTOSAI revizijskim standardima i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora. Revizija je planirana i obavljena na način koji pruža razumno uvjerenje jesu li financijski izvještaji sastavljeni prema računovodstvenim propisima i standardima, a poslovanje usklađeno sa zakonima i drugim propisima.
3. Sljedeće činjenice su utjecale na izražavanje uvjetnog mišljenja.
 - Učinkovit sustav unutarnjih kontrola nije u potpunosti uspostavljen jer su revizijom uočene nepravilnosti i propusti koji se odnose na računovodstveno poslovanje, planiranje, financijske izvještaje, popis imovine i obveza, rashode poslovanja, zaduživanje i korištenje sredstava zajma, te ugovaranje nabave usluga s povezanim društvima i nabave usluga uređenja kolodvorskih zgrada (točka 1. Nalaza).
 - Troškovi amortizacije putničkih vagona iskazani su u iznosu 62.758.740,00 kn. Društvo nema analitičke kartice putničkih vagona za 2008. iz kojih bi bilo vidljivo vrijeme stjecanja i nabavna vrijednost vagona, te vrijeme i iznos obavljenih ulaganja kroz razdoblja korištenja, što otežava kontrolu pravilnosti obračuna amortizacije. Popis kratkotrajne i dugotrajne imovine tijekom 2008. je obavljan kontinuirano, a popis investicija u tijeku, potraživanja, novčanih sredstava, vrijednosnih papira i obveza je obavljen na koncu 2008. Ukupna vrijednost imovine na koncu 2008. iznosila je 1.792.665.411,00 kn, a nije obavljen popis imovine u vrijednosti 893.276.397,00 kn, te nije usklađeno knjigovodstveno sa stvarnim stanjem. Nepopisana imovina odnosi se na putničke vagona u vrijednosti 889.351.840,00 kn i na zalihe neaktivne robe u vrijednosti 3.924.557,00 kn. Podaci o evidentiranim putničkim vagonima različiti su unutar organizacijskih jedinica Društva. Prema podacima službe za financije na koncu 2008. evidentirano je 400, a prema podacima poslovne jedinice tehnologija 412 putničkih vagona.
U lipnju 2008., na prijedlog i uz suglasnost nadzornog odbora, skupština Društva je donijela poslovni plan. Planom prihoda i rashoda planirani su prihodi u iznosu 916.700.000,00 kn, rashodi u iznosu 916.395.000,00 kn, te dobit u iznosu 305.000,00 kn. Do lipnja 2008. korišten je privremeni poslovni plan kojeg nije razmatrala skupština Društva. Sredstva državnog proračuna u iznosu 400.000.000,00 kn, namijenjena za poticanje željezničkog putničkog prijevoza na prugama na kojima prihodi od prijevoza ne mogu pokriti troškove, nisu planirana prema vrstama troškova. Sastavljeni su mjesečni izvještaji o utrošku navedenih sredstava koji su dostavljeni Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture.

Prema podacima navedenim u mjesečnim izvještajima, vidljivo je da je Društvo sredstva iz državnog proračuna namijenjena za poticanje željezničkog putničkog prijevoza na prugama gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove (nerentabilne pruge) utrošilo isključivo za jednu vrstu rashoda, na plaćanje troškova usluge vuče vlakova povezanom društvu, iako se u obavljanju djelatnosti prijevoza pojavljuju i drugi troškovi.

Plan investicijskih ulaganja u dugotrajnu imovinu za program modernizacije i izgradnje objekata u funkciji putničkog prijevoza nije sastavljen prema pojedinim vrstama dugotrajne imovine (nematerijalna imovina, građevinski objekti, oprema, namještaj i drugo), čime je otežana usporedba i praćenje planiranih i ostvarenih ulaganja. Evidencija ugovorenih i ostvarenih ulaganja u putničke vagone ne sadrži izvore financiranja.

Prema dobivenim podacima povezanih društava, a radi usklađenja na koncu 2008., potraživanja povezanih društava od Društva su iznosila 190.622.761,00 kn, što je za 2.105.608,00 kn više od obveza prema povezanim društvima iskazanim u poslovnim knjigama Društva u iznosu 188.517.153,00 kn, te podaci o obvezama s povezanim društvima nisu u potpunosti usklađeni.

U Računu dobiti i gubitka, ukupni prihodi su iskazani u iznosu 904.873.598,00 kn, rashodi u iznosu 904.525.740,00 kn, te dobit 347.858,00 kn. U Računu dobiti i gubitka za 2008. nisu iskazani rashodi u iznosu 8.842.305,00 kn. Rashodi se odnose na usluge tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona u iznosu 6.497.246,00 kn, financijske rashode (kamate) u iznosu 1.478.703,00 kn, troškove ovrha i odštetnih zahtjeva u iznosu 692.356,00 kn, te naknade za dar djeci zaposlenika u iznosu 174.000,00 kn, a koji su nastali u navedenoj poslovnoj godini. Navedeno je imalo utjecaj na iskazivanje financijskog rezultata poslovanja u financijskim izvještajima, na način da su u 2008. manje iskazani rashodi poslovanja i više iskazana dobit obračunskog razdoblja u visini spomenutih rashoda (točka 2. Nalaza).

- Iz državnog proračuna putem Ministarstva mora, prometa i infrastrukture za troškove programa poticanja željezničkog putničkog prijevoza je doznačeno 400.000.000,00 kn, a za sufinanciranje javnog gradskog prijevoza iz proračuna Grada Zagreba je doznačeno 90.000.000,00 kn. U 2008. spomenutom Ministarstvu nisu dostavljani tromjesečni izvještaji o provođenju sustava mjera za povećanje prihoda i smanjenje troškova prijevoza i o rezultatima primjene navedenih mjera na prugama gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove, te Gradu Zagrebu tromjesečni izvještaji s podacima o ostvarenju prigradskog prijevoza, što nije u skladu s odredbama zaključenih ugovora.

Usluge čuvanja imovine nisu u potpunosti obračunane u skladu s ugovorom i ponudom ponuditelja. Pregledom ispostavljenih računa izvršitelja usluge utvrđeno je da su u pojedinim slučajevima obračunavani troškovi dnevnica zaposlenika izvršitelja usluge, koji nisu navedeni u ponudi ni ugovoreni.

Troškovi tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona ostvareni u iznosu 101.136.103,00 kn odnose se na usluge tekućeg održavanja putničkih vagona u iznosu 85.356.790,00 kn i investicijskog održavanja putničkih vagona u iznosu 15.779.313,00 kn.

Za istovrsne usluge tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona s dva povezana društva ugovorene su različite cijene usluga radne snage po norma satu, različite cijene usluga malog popravka jednake serije vagona, te različite cijene usluga kontrolnih pregleda putničkih vagona. Također, kod nabave usluga pregleda i ispitivanja vagona pri ulazu u radionicu na izvanredni popravak nije postupljeno jednako, jer je s jednim izvršiteljem naknada za navedene usluge ugovorena, a s drugim nije.

Za nabavu usluga pregleda i ispitivanja vagona kod ulaza u radionicu prigodom izvanrednih popravka nisu doneseni jasni kriteriji prema kojima bi se obračunavao utrošak radne snage, što je rezultiralo primjenom različitih količina potrebnog vremena i različitih iznosa naknada tijekom 2007., 2008. i 2009.

Društvo se zadužilo kod inozemnog društva specijaliziranog za financiranje željeznica. Stanje zaduženosti na temelju inozemnog zajma na početku 2008. iznosilo je 10.000.000 EUR ili 73.244.250,00 kn. U 2008. Društvo se zadužilo u iznosu 15.000.000 EUR ili 109.866.375,00 kn, te je koncem 2008. ukupno zaduženje iznosilo 25.000.000 EUR ili 183.110.625,00 kn, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke. Ugovoren je rok povrata sredstava zajma u 2016. i 2017., jednokratnom otplatom. Prema odredbama zaključenih ugovora s inozemnim zajmodavcem i investicijskim odlukama, sredstva zajma su namijenjena za financiranje modernizacije putničkih vagona. Usluge modernizacije 26 putničkih vagona prema zaključenim ugovorima s pružateljima usluga su obavljene i plaćene. Sredstva zajmova nisu korištena prema dinamici realizacije programa ulaganja u modernizaciju putničkih vagona, niti su iskorištena u cijelosti, što nije u skladu s investicijskim odlukama i planiranim namjenama. Društvo je sredstva zajma oročilo na temelju zaključenih ugovora s poslovnim bankom. Na koncu 2008. stanje oročenih sredstava zajmova iznosilo je s kamatama 22.290.566,89 EUR, od čega se 6.511.860 EUR odnosilo na zajam dobiven koncem 2006., te 15.778.706,89 EUR na zajam iz 2008. Nakon podmirivanja ugovorenih i obavljenih usluga modernizacije putničkih vagona, neutrošena sredstva oročenog zajma koncem rujna 2009. su iznosila 6.314.722,11 EUR. Sredstva zajmova su trebala u cijelosti biti iskorištena za plaćanja u skladu s investicijskim odlukama i planiranim namjenama, prema pojedinačno zaključenim ugovorima o zajmu i zaključenim ugovorima o uslugama modernizacije i popravaka putničkih vagona, umjesto što su oročavana (točka 3. Nalaza).

- Donesen je plan nabave materijala i sitnog inventara i plan investicijskih ulaganja. Ukupna vrijednost nabave roba, radova i usluga, te ulaganja u dugotrajnu imovinu u 2008. iznosila je 887.653.288,00 kn. Ugovori o nabavi usluga s povezanim društvima u vrijednosti 552.050.220,00 kn su zaključeni koncem ili nakon isteka poslovne godine, a odnose se na kontinuirane usluge vuče vlakova u iznosu 416.000.000,00 kn, usluge tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona u vrijednosti 78.512.807,00 kn, usluge tehničkog pregleda i održavanja vagona u iznosu 25.000.000,00 kn, usluge manevarskog rada i pripreme vagona i vlakova za promet u iznosu 23.000.000,00 kn, ugostiteljskih usluga u vlakovima 4.129.973,00 kn, te informatičke usluge u iznosu 5.407.440,00 kn. Do zaključenja ugovora usluge su tijekom 2008. obavljane na temelju zaključenih protokola, kojima su određeni uvjeti nabave prema ugovorima iz prethodne godine ili na temelju ugovora zaključenih ranijih godina.

Također, usluge povezanih društava u vrijednosti 467.491.160,00 kn, koje se odnose na usluge vuče vlakova, tehničkog pregleda, usluge manevra (pomicanja i premještaja) vagona, te informatičke usluge, obavljane su na temelju okvirno određenih cijena bez vrsta, količina i jediničnih cijena usluga, te bez pregleda i dokumentacije iz koje bi se nedvojbeno moglo utvrditi stvarno obavljene količine i vrste usluga. Planirani rok provedbe dva postupka nabave usluga tekućeg i investicijskog održavanja putničkih vagona od povezanih društava bio je do veljače 2008. Navedeni rok nije poštivan, jer su kod oba postupka nabave odluke o odabiru ponude donesene u rujnu 2008., a s ponuditeljima su zaključeni ugovori u listopadu 2008. s jednim, te u prosincu 2008. s drugim povezanim društvom. Za dobro izvršenje navedenih ugovora kao i pravodobno otklanjanje nedostataka u jamstvenom roku jedan izvršitelj dostavio je Društvu jamstvo u visini 10,0% vrijednosti ugovora u studenome 2008., što je deset mjeseci nakon što su se usluge obavljale, a drugi u siječnju 2009., odnosno nakon isteka razdoblja za koje su usluge ugovorene.

Ulaganja u putničke vagone u pojedinim slučajevima obavljena su prije zaključenja ugovora o nabavi usluga. Odnose se na investicijsko ulaganje za nabavu usluge velikog popravka jedanaest putničkih vagona, nabavu usluga srednjeg popravka 66 putničkih vagona, te nabavu usluge ugradnje kočnica. Radovi i usluge na uređenju kolodvorskih zgrada u Splitu, Karlovcu i Zagrebu u ukupnoj vrijednosti 4.222.580,00 kn nisu obavljeni u ugovorenim rokovima. Do kašnjenja je došlo zbog dodatnog ugovaranja i obavljanja izvan troškovničkih i nepredviđenih radova, više ugovorenih radova i nedovoljne pripremljenosti Društva za izvođenje radova radi izmjene i dopuna projekata, nepripremljenog prostora za izvođenje radova, te nepribavljanja propisanih dozvola Uprave za kulturnu baštinu (točka 4. Nalaza).

4. Društvo je u 2008. obavljalo djelatnost javnog prijevoza putnika u unutarnjem i međunarodnom željezničkom prijevozu. Za obavljanje djelatnosti ostvaruje sredstva vlastitim prihodima, iz državnog proračuna, proračuna Grada Zagreba, te sredstva od zaduživanja. Prema podacima iz Računa dobiti i gubitka ukupni prihodi iznosili su 904.873.598,00 kn, rashodi 904.525.740,00 kn, te je dobit iznosila 347.858,00 kn. U Računu dobiti i gubitka za 2008. nisu iskazani rashodi u iznosu 8.842.305,00 kn. Navedeno je imalo utjecaj na iskazivanje financijskog rezultata poslovanja u financijskim izvještajima, na način da su u 2008. manje iskazani rashodi poslovanja i više iskazana dobit obračunskog razdoblja u visini spomenutih rashoda. Vrijednosno značajniji prihodi ostvareni su iz državnog proračuna u iznosu 456.811.960,00 kn i od prodaje prijevoznih usluga u iznosu 422.053.658,00 kn. Vrijednosno značajniji rashodi su ostvareni za troškove prijevoza u iznosu 428.686.171,00 kn, troškove zaposlenika u iznosu 130.068.675,00 kn, usluge tekućeg i investicijskog održavanja u iznosu 102.814.103,00 kn, amortizaciju u iznosu 69.679.193,00 kn, usluge tehničkog pregleda i manevre (pomicanja i premještaja) vagona u iznosu 48.000.000,00 kn, te usluge pristupa željezničkoj infrastrukturi u iznosu 39.766.611,00 kn. U odnosu na 2007. kada je prevezeno 63 131 000 putnika, broj prevezenih putnika u 2008. je povećan za 7 830 000 na 70 961 000 ili 12,4%, od čega je povećanje za 18,1% ostvareno u prigradskom prijevozu. Istodobno je povećan ukupni prihod od prijevoza za 5,5%. Revizijom uočene nepravilnosti i propusti koji se odnose na računovodstveno poslovanje, planiranje, financijske izvještaje, popis imovine i obveza, rashode, zaduživanje i korištenje sredstava zajma, te ugovaranja nabave usluga s povezanim društvima i nabave usluga uređenja kolodvorskih zgrada posljedica su nezadovoljavajućeg funkcioniranja sustava unutarnjih kontrola.

IV. ČLANOVI NADZORNOG ODBORA I UPRAVE

1. Nadzorni odbor

Dražen Breglec, predsjednik od 30. kolovoza 2006. do 15. lipnja 2008.

Dragutin Kranjčec, predsjednik od 16. lipnja 2008.

Zdravko Stipetić, član od 30. kolovoza 2006. do 31. kolovoza 2008.

Ivan Švaljek, član od 30. kolovoza 2006.

Franjo Jularić, član od 30. kolovoza 2006.

Vahid Bajraktarević, član od 29. siječnja 2007.

Ludvig Ograjšek, član od 1. rujna 2008.

2. Uprava

Marijan Klarić, direktor od 30. kolovoza 2006.